

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ 2003
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ :
ΕΡΕΥΝΑ ΓΙΑ ΤΑ ΤΥΧΕΡΑ ΠΑΙΓΝΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΘΩΣ ΚΑΙ
ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΙ ΨΥΧΟΓΡΑΦΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ
ΠΙΘΑΝΩΣ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΠΑΙΚΤΩΝ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ
ΠΕΤΡΟΣ ΜΑΛΛΙΑΡΗΣ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΜΔΕ 0123

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΖΟΓΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	1
2. ΓΙΑΤΙ ΤΖΟΓΑΡΟΥΜΕ	4
3. ΠΩΣ ΧΑΝΟΥΜΕ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ.....	8
4. ΣΗΜΑΔΙΑ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ.....	12
5. Ο ΤΖΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.....	13
5.1. <i>ΝΟΜΙΜΟΣ ΤΖΟΓΟΣ</i>	15
5.1.1. ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΤΟΥ ΟΠΑΠ.....	15
5.1.2. ΚΑΖΙΝΟ.....	23
5.1.3. ΠΙΠΟΔΡΟΜΟΣ.....	28
5.1.4. ΚΡΑΤΙΚΑ ΛΑΧΕΙΑ ΚΑΙ ΕΥΣΤΟ.....	31
5.2. <i>ΠΑΡΑΝΟΜΟΣ ΤΖΟΓΟΣ</i>	37
5.3. <i>ΤΖΟΓΟΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ</i>	39
6. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ.....	43
7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΙΣ 20 ΨΥΧΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ.....	49
7.1. <i>ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ</i>	50
7.2. <i>ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ</i>	60
8. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ 4 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ.....	64
9. ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ ΨΥΧΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ.....	69
10. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ ΑΝΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ.....	81
11. ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.....	88
11.1 <i>ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ</i>	89
11.2 <i>ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ</i>	91

1. ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΖΟΓΟΥ ΣΤΗΝ

ΕΛΛΑΔΑ

Εν αρχή ην ο τζόγος. Ο Ζευς, ο Άδης και ο Ποσειδώνας ήθελαν να μοιράσουν μεταξύ τους το Σύμπαν, χωρίζοντας τον ουρανό, την κόλαση και την θάλασσα, με το ρίζιμο των ζαριών.

Το βέβαιο λοιπόν είναι ότι τα τυχερά παιχνίδια δεν είναι εφεύρεση της εποχής μας αλλά η αφετηρία τους βρίσκεται στις πρώτες ακόμα ανθρώπινες κοινωνίες. Ίσως γιατί πηγάζουν από την ανθρώπινη φύση, που θέλει να προκαλέσει την τύχη, να αντιμετωπίσει τη μοίρα και να παλέψει μαζί της. Με όποια αποτελέσματα. Σε κάθε περίπτωση όμως η επιβίωσή τους επιβεβαιώνει τη διατήρηση αρχαίων συνηθειών ως συνέχεια του ίδιου πολιτισμού.

Από τις μαρτυρίες των ομηρικών επών καθώς και από διάφορα αρχαιολογικά ευρήματα, γίνεται φανερό ότι οι πρόγονοί μας αρέσκονταν πολύ στον τζόγο, σε τέτοιο βαθμό μάλιστα, ώστε να αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας τους. Πολλά από τα τυχερά παιχνίδια με τα οποία ασχολιόντουσαν οι αρχαίοι έλληνες, διατηρήθηκαν αναλλοίωτα ακόμα και αν πέρασαν χιλιάδες χρόνια. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν: η κυβεία(ζάρια) ,ο αρτιασμός (μονά-ζυγά) , η οστρακίνδα (κορόνα-γράμματα) ,η τηλία (τάβλι) , στοιχήματα για κόκορες και για σκυλιά.

Αυτό όμως που προκαλεί μεγάλη εντύπωση δεν είναι τόσο η ύπαρξη τυχερών παιχνιδιών στην αρχαιότητα, αλλά ο φανατισμός και το πάθος που διακατείχε τους αρχαίους για αυτά. Η αρχαία ελληνική γραμματεία μας δίνει πλούσιες πληροφορίες για αυτό. Όλες οι κοινωνικές τάξεις μπερδεύονταν μέσα στο πάθος του παιχνιδιού και των στοιχημάτων, τα οποία, παρ' ότι ήταν παράνομα τις περισσότερες φορές, δεν έπαυαν να προσελκύουν τους ανθρώπους. Παθιασμένοι παίκτες ζαριών οι αρχαίοι μπορεί να έχαναν ακόμη και περιουσίες στα κυβεία ή κυβευτήρια, τα οποία σήμερα ονομάζουμε μπαρμπουτιέρες. Στοιχημάτιζαν τεράστια ποσά σε κυνομαχίες και

κοκορομαχίες. Τα ζώα αυτά τα ανέθρεφαν αποκλειστικά για τέτοιους σκοπούς καλλιεργώντας την επιθετικότητα τους από μικρά ,αφήνοντας τα νηστικά ,δίνοντας τους σκόρδο και κρεμμύδι και δένοντας τους τα πόδια.

Η προσήλωση τους δε στα τυχερά παιχνίδια ήταν αξιοσημείωτη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι αυτό του Αλκιβιάδη, ο οποίος παίζοντας κάποτε αστραγάλους με τους φίλους του στη μέση του δρόμου αρνήθηκε να σταματήσει για να περάσει μια άμαξα, αντίθετα προκάλεσε τον αμαξά να περάσει από πάνω του, προκειμένου να μην τους χαλάσει το παιχνίδι. Επίσης, η επιγραφή «Δημήτριος τυφλός ουδέ βλέπει ουδέν παίζων αστραγάλους έκλεψεν αυτώ Ερμίας αστραγάλους» μας δείχνει το μεγάλο τους πάθος για τον τζόγο που δεν σέβεται ούτε τις ανθρώπινες ανάγκες και αδυναμίες.

Στη Βυζαντινή εποχή παρατηρείται μια αποστασιοποίηση των ανθρώπων από το τζόγο λόγω κυρίως του αυστηρού νομικού καθεστώτος που επικρατούσε. Μέσα στα πλαίσια της «απομάκρυνσης» από την αρχαία Ελλάδα ήταν και η απαγόρευση των τυχερών αυτών παιχνιδιών. Παρόλα αυτά το φαινόμενο ποτέ δεν εξαλείφθηκε. Τα κυβευτικά (μετέπειτα ονομασία της κυβείας) ήταν το κυρίαρχο παιχνίδι και μάλιστα με ιδιαίτερη απήγηση στην υψηλή κοινωνία. Μαρτυρίες αναφέρουν ότι κυβευτικά έπαιζαν με μανία ο Λέων Φωκάς, αδελφός του Νικηφόρου Φωκά, ο Ρωμανός Β', γιος του Κωνσταντίνου του Πορφυρογέννητου και ο Κωνσταντίνος Η'. Πέρα βέβαια από τα κυβευτικά υπήρχαν και άλλα παίγνια με πολύ μικρότερη όμως απήγηση(κοκορομαχίες ,κυνομαχίες κτλ.).

Στα χρόνια της τουρκοκρατίας όπως είναι πολύ φυσικό, ο τζόγος δεν ήταν μέσα στις ενασχολήσεις των Ελλήνων που είχαν να αντιμετωπίσουν σοβαρότατα προβλήματα επιβίωσης. Παρόλα αυτά οι αναμετρήσεις σε αθλητικές δραστηριότητες πολλές φορές είχαν και υλική ανταμοιβή, έστω και πενιχρή. Μόνο και μόνο για την ύπαρξη μεγαλύτερου ενδιαφέροντος. Σε καμιά περίπτωση όμως δεν μπορούμε να μιλάμε για συστηματική ενασχόληση των ανθρώπων με το τζόγο.

Στα μετέπειτα χρόνια από την απελευθέρωση, όπου οι συνθήκες διαβίωσης ήταν σαφώς καλύτερες και ο ζυγός του κατακτητή δεν υφίστατο, το μικρόβιο του τζόγου άρχισε να εμφανίζεται και πάλι στις ζωές των ανθρώπων. Τα διάφορα

παιχνίδια(ζάρια ,στοιχήματα..) ξαναμπήκαν σταδιακά στην καθημερινότητα τους, μόνο που εμφανίστηκαν και κάποιες νέες μορφές παιγνίων.

Το 1849 η Αρχαιολογική εταιρία στην προσπάθειά της να περισώσει ότι περισσότερο μπορούσε από τα εκτεθειμένα στην αμάθεια των Ελλήνων και στη ληστρική μανία των ξένων, αρχαία ερείπια, αναγκάστηκε να καταφύγει στη φιλοπατρία των πλούσιων Ελλήνων με διάφορες λαχειοφόρους αγορές, όπως το «Λαχείο Οικίας» όπου ο τυχερός κέρδιζε σπίτι.

Το πρώτο όμως επίσημο λαχείο στη ιστορία του νεότερου ελληνικού κράτους εξεδόθη με διάταγμα του βασιλιά Γεωργίου του Α', στις 19 Νοεμβρίου 1874. Είναι το «λαχείο των φιλόρχαιων» που σκοπό είχε να εξοικονομήσει πόρους για αρχαιολογικές ανασκαφές. Η επιτυχία του λαχείου ήταν μεγάλη και έτσι η Αρχαιολογική Εταιρία με τους πόρους που απέκτησε, άρχισε τις ανασκαφές του Διονυσιακού Θεάτρου και της Στοάς του Αττάλου.

Στις 11 Ιουνίου του 1904, το Υπουργείο Οικονομικών εκδίδει το Λαχείο υπέρ του Εθνικού Στόλου, ενώ τον Ιούλιο του 1905 τα δυο λαχεία της Αρχαιολογικής Εταιρίας και του Στόλου συγχωνεύονται σε ένα νέο λαχείο που ονομάζεται Λαχείο υπέρ του Εθνικού Στόλου και των Αρχαιοτήτων της Ελλάδας, που είναι το μόνο κρατικό λαχείο μέχρι το 1926.

Ένα νέο λαχείο, με την ονομασία Εθνικό Λαχείο, ιδρύεται στις 26 Απριλίου 1937, για να καταργηθεί τρία χρόνια μετά και να επανακυκλοφορήσει τον Ιούλιο του 1941. Την ίδια χρονιά το λαχείο Στόλου μετονομάζεται σε Λαϊκό Λαχείο, που ακόμη και στην περίοδο της κατοχής συνέχισε να εκδίδεται με επιτυχία, αφού η προσδοκία μερικών δεσκατομμυρίων που μεταφράζονταν σε λίγο λάδι ή ψωμί έκανε τον κόσμο να το αγοράζει.

Και από τα κρατικά λαχεία που έγραψαν τις πρώτες σελίδες της νεότερης ιστορίας του τζόγου στη χώρα μας, φτάνουμε στη 1η Μαρτίου 1959 - που τα τυχερά παιχνίδια μπαίνουν για τα καλά πλέον στη ζωή των Ελλήνων – και την κυκλοφορία του πρώτου δελτίου του ΠΡΟ-ΠΟ. Η συνέχεια και η εξέλιξη γνωστή σε όλους μας.

2. ΓΙΑΤΙ ΤΖΟΓΑΡΟΥΜΕ

Ο τζόγος είναι μία από τις λίγες δραστηριότητες που ξεπερνά τα εμπόδια σε σχέση με όλες τις φυλετικές διακρίσεις, τάξεις και πολιτισμούς. Απευθύνεται σε όλους και μπορεί να έχει απήχηση στον καθένα μας. Γιατί ασχολείται ο άνθρωπος με τα τυχερά παιχνίδια; «Για να πιάσω την καλή φυσικά», «Με χαλαρώνει όταν παίζω χαρτιά με την παρέα μου», «Έχω ένα ειδικό σύστημα για να κερδίσω πολλά, απλώς είναι θέμα χρόνου να πετύχει», «Είναι το καλύτερο φάρμακο για όλες τις στενοχώριες», «Επειδή ελπίζω σε κάτι καλύτερο και μεγαλύτερο» είναι μερικές ενδεικτικές απαντήσεις. Τα τυχερά παιχνίδια είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με την απόκτηση εύκολου και γρήγορου κέρδους. Από την άλλη μεριά βέβαια, ενέχουν το δέλεαρ του περισσότερου και καλύτερου, το στοιχείο του αγνώστου, το στοιχείο της έκπληξης και του απροσδόκητου. Όλα αυτά περιβάλλουν τα τυχερά παιχνίδια με έναν μανδύα μαγικού και υπερβατικού μιας και υπόσχονται την υπέρβαση της πραγματικότητας, ψυχολογικής και καθημερινής και την ένταξη του ατόμου σε μια νέα, έντονα επιθυμητή πραγματικότητα. Επιχειρώντας λοιπόν μια ουσιαστική εκτιμητική διαδικασία, θεωρούμε ότι οι βασικοί λόγοι που κάποιος στρέφεται στον τζόγο είναι οι ακόλουθοι:

- Η ελπίδα για μια γρήγορη «μαγική λύση» στα προβλήματα γενικά και στο οικονομικό πρόβλημα ειδικότερα. Λόγω της αδυναμίας να ακολουθήσουν συστηματικά και πιστά κάποιον στόχο, τα άτομα που φοβούνται την αποτυχία, προτιμούν τις γρήγορες και εύκολες λύσεις αντί για λύσεις πιο ριζικές, που μπορεί να τους λύσουν το πρόβλημα. Ο τρόπος αυτός αντιμετώπισης των προβλημάτων έχει ονομαστεί «μαγική λύση». Τέτοιες λύσεις είναι μεταξύ άλλων, ο εθισμός σε ουσίες αλλά και άλλες δραστηριότητες, όπως το να ψωνίζει κανείς ακατάπαυστα καθώς και καταστροφικές ερωτικές σχέσεις. Σε όλες αυτές τις περιπτώσεις τα άτομα έλκονται από διεξόδους για τα υπαρξιακά τους προβλήματα, οι οποίες στην ουσία δεν έχουν πιθανότητες επιτυχίας και οι οποίες παραδόξως προσφέρουν μια καλή δικαιολογία για την αποτυχία: τα άτομα αυτά θεωρούνται ότι βρίσκονται κάτω από την επήρεια ανεξέλεγκτων παθών. Στην περίπτωση του

τζόγου, π.χ., προτιμώνται τα τυχερά παιχνίδια ως εύκολος τρόπος για να κερδίσει κανείς χρήματα, από μια πιο κανονική δραστηριότητα, όπως είναι η συστηματική εργασία.

- Η ανάγκη για κάποια εβδομαδιαία τελετουργική δραστηριότητα με τη μορφή των τυχερών παιχνιδιών (π.χ. τα διάφορα παιχνίδια που υπάρχουν στο καζίνο ή η συμμετοχή σε περισσότερα από ένα τυχερά παιχνίδια όπως ΛΟΤΤΟ, ΠΡΟΠΟ, Πάμε Στοίχημα κ.λπ.), τα οποία μερικές φορές έχουν πολλαπλές ανταμοιβές (π.χ. πιθανότητα κέρδους δύο ή τρεις φορές την εβδομάδα ή κέρδη σε διάφορες μορφές, όπως ο τυχερός αριθμός, ο λήγων αριθμός κ.λπ.). Το ψυχολογικό υπόβαθρο κάτω από μια τέτοια ανάγκη έχει να κάνει με τη διαφυγή από συναισθήματα άγχους, κατάθλιψης, θυμού, βαρεμάρας ή μοναξιάς, μέσω μιας συστηματικής και προδιαγεγραμμένης ενασχόλησης με κάποιο αντικείμενο.
- Οι επικρατούσες αξίες σε μια κοινωνία παίζουν σημαντικό ρόλο στο βαθμό στον οποίο μια κοινωνία ασχολείται με τον τζόγο και τα τυχερά παιχνίδια, αλλά και ως προς το ποια παιχνίδια θα είναι περισσότερο δημοφιλή. Για παράδειγμα, σε μια χώρα σαν την Αγγλία τα στοιχήματα έχουν μια ευρεία κοινωνική αποδοχή: στοιχηματίζουν σε αγώνες σκύλων, σε ιπποδρομίες, αλλά και για την τελική έκβαση κάποιων τυχαίων και ασυνήθιστων γεγονότων.
- Σύμφωνα με την οικονομική θεωρία, ο τζόγος θεωρείται άλλο ένα μέσον που παρέχει στον καταναλωτή άλλο ένα «εμπόρευμα», που με τη μορφή διασκέδασης και ψυχικής αναστάτωσης, τού προσφέρει την ευκαιρία να κερδίσει χρήματα. Γι' αυτό το λόγο, για να ορίσουμε πόσοι άνθρωποι τζογάρουν σε μια δεδομένη κοινωνία, είναι απαραίτητο να λάβουμε υπ' όψιν μας την επιτυχία της βιομηχανίας των τυχερών παιχνιδιών στο να διαμοιράσει και να προωθήσει τα προϊόντα της. Από τη στιγμή λοιπόν που στις μέρες μας, εισέρχονται στην αγορά καινούργιες μορφές τζόγου ή οι υπάρχουσες γίνονται πιο προσιτές, υπάρχει αύξηση του τζόγου, ισχύει δηλαδή ο κανόνας ότι η ζήτηση για προϊόντα είναι στενά συνδεδεμένη με τη διάθεσή τους στην αγορά. Με άλλα λόγια όσο πιο πολλά προϊόντα και σημεία διάθεσης και μεγαλύτερες

οι προσπάθειες εμπορικότητας για τα προϊόντα , τόσο πιο πολλοί άνθρωποι είναι πιθανόν να εμπλακούν. Για παράδειγμα, αυτοί οι παράγοντες υπήρξαν πάρα πολύ σημαντικοί στην επιτυχία του Διεθνούς Λαχείου στην Αγγλία. Όχι μόνο διαφημίστηκε από τεράστιες πινακίδες, τηλεόραση και εθνικό δίκτυο, αλλά και εισχώρησε τόσο πολύ σε όλα τα σημεία διάθεσης που ήταν αδύνατον να το αποφύγεις.

- Η ανθρώπινη φύση έχει κλίση στο να παίζει, να ρισκάρει και να ανταγωνίζεται. Η γρήγορη δράση και τα γρήγορα αποτελέσματα, κρατούν το άτομο σε μια κατάσταση έντασης. Χαρακτηριστικότερο παράδειγμα αποτελεί η φράση του Ντοστογιέφσκι: «Αυτό που μετράει είναι το παιχνίδι καθ' αυτό. Ορκίζομαι ότι η απληστία μου δεν έχει να κάνει με τα λεφτά, μολονότι ο Θεός ξέρει πόσο μεγάλη ανάγκη τα έχω». Το αίσθημα ευφορίας αυτών που παίρνουν ναρκωτικά και το οποίο προκαλείται από τα κύματα ντοπαμίνης και σεροτονίνης που κατακλύζουν τον εγκέφαλο είναι σε μεγάλο βαθμό παρόμοιο με των ανθρώπων που τζογάρουν. Ζούνε σε μια κατάσταση εκστασιακή, σε έναν κόσμο δικό τους χωρίς στρες, άγχος, ευθύνες και άλλα προβλήματα της καθημερινότητας. Μια πρόσφατη γερμανική έρευνα στο Πανεπιστήμιο της Βρέμης δείχνει ότι υπάρχουν (μετρήσιμες) αλλαγές σε χαρτοπαίχτες. Βρέθηκε ότι τα επίπεδα της ορμόνης του στρες (όπως μετριέται στο σάλιο) σε άντρες που έπαιζαν μπλακ-τζάκ με χρήματα, ήταν αυξημένα σε σχέση με όταν έπαιζαν για πόντους και όχι για λεφτά.

Η άποψη της κοινωνιολογίας για το συγκεκριμένο θέμα είναι σύντομη, αλλά αρκούντως περιεκτική:

- Είναι ένα αναπόσπαστο στοιχείο της ανθρώπινης κοινωνίας και η ανθρώπινη φύση έχει φυσική κλίση να παίζει, να ρισκάρει και να ανταγωνίζεται.
- Εφαρμόζει απόλυτα με τις πολιτιστικές αξίες, ήθη και τρόπο ζωής (lifestyle), έτσι ώστε όσο πιο πολύ γίνεται διαθέσιμο ως προϊόν τόσο περισσότεροι θα παίζουν.

- Ως μορφή κοινωνικής συναλλαγής παρέχει ένα μέσον με το οποίο ο κόσμος μπορεί να ξεφύγει από την πλήξη της καθημερινότητας, να υιοθετήσει νέους ρόλους και να διασκεδάσει με την αναστάτωση αυτής της «πράξης», δηλαδή του σασπένς (αγωνίας) και της αναμονής και κοινωνικής ενίσχυσης που είναι αποτέλεσμα τού να ρισκάρεις και να ανταμείβεσαι για το τόλμημά σου.

Τέλος, αξίζει να αναφέρουμε και την προσέγγιση του διάσημου ψυχολόγου Φρόιντ για την ενασχόληση των ανθρώπων με το τζόγο. Ο διάσημος ψυχολόγος δεν δίστασε να δει στα τυχερά παιχνίδια σεξουαλικά υποκατάστατα. « Η επιθυμία για αυνανισμό υποκαθίσταται με την επιθυμία για το παιχνίδι. Οι παθιασμένες κινήσεις των χεριών και στις δύο περιπτώσεις μαρτυρούν την κοινή καταγωγή. Και στις δύο περιπτώσεις ακολουθεί το ίδιο αίσθημα ενοχής...» Ο Φρόιντ υποστήριξε ακόμα ότι οι παίκτες βρίσκουν στον τζόγο την αγάπη και την τροφή που στερήθηκαν στην παιδική ηλικία.

3. ΠΩΣ ΧΑΝΟΥΜΕ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ

Η συμπεριφορά των παικτών τυχερών παιχνιδιών αποτελείται από μια μεγάλη γκάμα ψυχικών καταστάσεων, οι οποίες κυμαίνονται από το να συμμετέχει κανείς στα παιχνίδια αυτά για λόγους κοινωνικούς, για λόγους χαλάρωσης και διασκέδασης, να παίζει κανείς για να αποφύγει κάποια δυσάρεστα συναισθήματα χωρίς όμως να χάνει τον έλεγχο, μέχρι τον εθισμό, όπου ο τζόγος γίνεται επιζήμιος για τη ζωή του παίκτη και ο οποίος δεν είναι σε θέση να ελέγξει την ανάγκη του να παίζει.. Τα χρήματα και ο χρόνος που επενδύει κανείς στα τυχερά παιχνίδια δεν είναι αρκετά αξιόπιστα κριτήρια για να κρίνει κανείς σε ποιο βαθμό ένα άτομο έχει επενδύσει ψυχικά στα τυχερά παιχνίδια, μιας και οι παράγοντες αυτοί είναι κυρίως συνδεδεμένοι με την κοινωνικοοικονομική του τάξη.

Αν εξετάσουμε τις πιο προβληματικές μορφές συμμετοχής σε τυχερά παιχνίδια, όπου τα άτομα είτε παίζουν χωρίς να μπορούν να ελέγξουν την ανάγκη τους, είτε στην καλύτερη περίπτωση νιώθουν την ανάγκη να παίζουν συστηματικά σε έναν μεγάλο αριθμό τυχερών παιχνιδιών, θα δούμε ότι έχουν πολλά κοινά σημεία με τον εθισμό σε διάφορες άλλες εμπειρίες, όπως το αλκοόλ, οι ουσίες, το φαγητό, το τσιγάρο, οι καταστροφικές ερωτικές εμπειρίες κ.λπ.

Οι άνθρωποι εθίζονται σε εμπειρίες. Η πιο αναγνωρίσιμη μορφή εθισμού είναι η υπερβολική και δυσλειτουργική προσκόλληση σε μια βλαβερή εμπειρία, η οποία όμως είναι ένα αναπόσπαστο μέρος του τρόπου ζωής του ατόμου και την οποία το άτομο δεν είναι σε θέση να αποβάλει. Αυτή η κατάσταση είναι το αποτέλεσμα μιας δυναμικής διεργασίας κοινωνικής μάθησης, στην οποία το άτομο βρίσκει μια εμπειρία ικανοποιητική, γιατί καλύπτει επείγουσες ανάγκες του ενώ συγχρόνως καταστρέφει μακροπρόθεσμα την ικανότητά του να αντεπεξέρχεται σε καταστάσεις και την ικανότητά του να βρίσκει σταθερές πηγές μέσα στο περιβάλλον του, απ' όπου και να αντλεί αυτά που του χρειάζονται.

Έρευνες έχουν δείξει ότι υπάρχουν κάποιες αληθοφανείς, αλλά στην ουσία λανθασμένες νοητικές διεργασίες, οι οποίες συχνά χαρακτηρίζουν ανθρώπους που έχουν υπερβολική ενασχόληση με τα τυχερά παιχνίδια. Οι διεργασίες αυτές έχουν ως

λειτουργία να δίνουν βάσιμες δικαιολογίες, που βοηθούν στο να ξεπεράσει κανείς τους δισταγμούς που μπορεί να έχει για να ασχοληθεί με τα τυχερά παιχνίδια. Όταν δηλαδή υπάρχει το κατάλληλο ψυχολογικό υπόβαθρο, οι διεργασίες αυτές επιτρέπουν στο άτομο να δει την πραγματικότητα με τέτοιον τρόπο, που θα του επιτρέψει να δώσει διέξοδο στα προβλήματά του μέσω του τζόγο. Οι διεργασίες αυτές είναι οι εξής:

- «Η ψευδαίσθηση του ελέγχου», έχει να κάνει με την (εσφαλμένη) πεποίθηση ότι τα αποτελέσματα τυχαίων γεγονότων μπορούν να επηρεαστούν από τις ενέργειες του παίκτη. «Η ψευδαίσθηση του ελέγχου» συνήθως σημαίνει ότι υπερεκτιμάται ο ρόλος των δεξιοτήτων που χρειάζονται για να παίξει κανείς κάποια τυχερά παιχνίδια. Έτσι, το γεγονός ότι κάποιος είναι γνώστης του ποδοσφαίρου μπορεί να του δίνει την αίσθηση ότι έχει πολύ περισσότερες πιθανότητες κέρδους σε ένα τυχερό παιχνίδι που ζητάει από τους παίκτες να προβλέψουν τα αποτελέσματα κάποιων ποδοσφαιρικών ματς. Επίσης, μπορεί να σημαίνει τη χρήση κάποιων προληπτικών πρακτικών που κατά την αντίληψη του παίκτη θα επηρεάσουν τα αποτελέσματα των τυχερών παιδιών.
- «Η προκατειλημμένη αξιολόγηση των αποτελεσμάτων» έχει να κάνει με μια διαστρέβλωση του τρόπου με τον οποίο ερμηνεύει κανείς τα αποτελέσματα, έτσι ώστε τα επιτυχημένα αποτελέσματα να αποδίδονται στην προσωπική ικανότητα του παίκτη, όπως δεξιότητες και τύχη, ενώ οι αποτυχίες αποδίδονται σε παράγοντες που είναι έξω από τον έλεγχο του παίκτη. Αυτό δίνει στους παίκτες την δυνατότητα να διατηρούν την πεποίθηση ότι οι μέθοδοί τους είναι επιτυχημένες και άρα να συνεχίζουν να παίζουν σε τυχερά παιχνίδια, παρά τη συνεχιζόμενη απώλεια χρημάτων.
- «Η εσφαλμένη αντίληψη του παίκτη» . Η αντίληψη ότι με το πέρασμα του χρόνου οι πιθανότητες να κερδίσει κανείς σε ένα παιχνίδι που καθορίζεται από την τύχη αυξάνουν. Σύμφωνα με το νόμο των πιθανοτήτων, οι πιθανότητες να κερδίσει κανείς σε κάποιο τυχερό παιχνίδι είναι ίδιες κάθε φορά που παίζει ή τουλάχιστον καθορίζονται από εξωτερικούς παράγοντες (όπως μπορεί να είναι ο αριθμός των συμμετεχόντων), που όμως δεν έχουν καμία σχέση με το πόσες

φορές ο συγκεκριμένος παίκτης έχει συμμετάσχει σε αυτό το παιχνίδι. Πολλοί παίκτες επιλέγουν να αγνοήσουν αυτόν το νόμο και να πιστέψουν ότι όσο περισσότερες φορές θα συμμετάσχουν σε ένα τυχερό παιχνίδι, τόσο μεγαλύτερες είναι οι πιθανότητες να κερδίσουν.

- Η υπερεκτίμηση των πιθανοτήτων κέρδους, που έχει να κάνει με την εστίαση σε ένα συγκεκριμένο αποτέλεσμα και όχι στη συνολική εικόνα όλων των πιθανών αποτελεσμάτων όταν παίρνει κανείς αποφάσεις. «Η διάθεση ενός ατόμου να στοιχηματίσει ή να παίξει σε κάποιο τυχερό παιχνίδι εξαρτάται από το κατά πόσο αντιλαμβάνεται τη χρηματική του κατάσταση σαν χασούρα ή κέρδος. Ένας παίκτης του οποίου τα κέρδη είναι λιγότερα από αυτά που έχει ξοδέψει παίρνει περισσότερα ρίσκα, ενώ ένας παίκτης του οποίου τα κέρδη υπερβαίνουν την επένδυσή του έχει την τάση να αποφύγει τα ρίσκα. Η τάση αυτή εξηγεί εν μέρει το φαινόμενο όπου ένας παίκτης μπορεί να παίρνει όλο και μεγαλύτερα ρίσκα με μεγαλύτερα χρηματικά ποσά, καθώς χάνει όλο και περισσότερα χρήματα. Η προσπάθεια να αναπληρώσει κανείς τα χρήματα που έχει χάσει συχνά συνδέεται με την προβληματική ενασχόληση με τον τζόγο.
- Τα τεχνικά χαρακτηριστικά των διαφορετικών ειδών παιχνιδιού είναι αυτά που επηρεάζουν τη συμπεριφορά των παικτών. Τα τεχνικά χαρακτηριστικά περιλαμβάνουν τη στατιστική των πιθανοτήτων που έχει κανείς να κερδίσει σε ένα συγκεκριμένο παιχνίδι, το πόσους παίκτες μπορεί να απασχολήσει, το πόση εξάσκηση ή γνώση χρειάζεται και το διάστημα που μεσολαβεί από το στοίχημα μέχρι την απολαβή του κέρδους, καθώς και από το μέγεθος των κερδών που μπορεί να εισπραχθούν. Όλα αυτά έχουν να κάνουν με το πόσο μπορεί κανείς να εθιστεί σε κάποιο παιχνίδι και ακόμη και τα χρώματα και οι ήχοι που συμπεριλαμβάνονται στα χαρακτηριστικά κάθε διαφορετικού παιχνιδιού. Επίσης η δυσκολία και η πρόκληση που δημιουργεί το καθένα έτσι ώστε σε προσωπικό επίπεδο πια να σου δημιουργεί κίνητρο για την ανάδειξη των προσωπικών σου ικανοτήτων.
- Άλλο ένα σημαντικό χαρακτηριστικό δόμησης των παιχνιδιών είναι η απόσταση μεταξύ στοιχήματος και αποτελέσματος. Σε όλες σχεδόν τις

μελέτες φάνηκε ότι οι συνεχείς δραστηριότητες όπως ο ιππόδρομος, οι τυχερές μηχανές και παιχνίδια του καζίνο, που έχουν πιο γρήγορο ρυθμό επανάληψης σε μικρά χρονικά διαστήματα, αυξάνει το ποσόν χρημάτων που μπορεί να χαθεί και αυξάνει επίσης την πιθανότητα ότι οι παίκτες δεν θα είναι ικανοί να ελέγξουν τις απώλειες. Αυτά τα προβλήματα δεν υπάρχουν στις μη συνεχόμενες δραστηριότητες, όπως λαχεία, όπου η δραστηριότητα επαναλαμβάνεται αρκετά πιο αραιά.

Κεντρική ιδέα σε όλες λοιπόν τις εξηγήσεις είναι ότι το κάθε άτομο που παίζει έχει τη δυνατότητα να γίνει ένας προβληματικός παίκτης. Αυτό γιατί είναι δύσκολο να αντισταθεί κανείς στις δραστηριότητες του τζόγου λόγω της φύσης του: της ψυχικής αναστάτωσης, του ρίσκου και της πιθανότητας κέρδους. Όσο πιο πολύ παίζει κανείς, τόσο δυσκολότερο γίνεται να αντισταθεί στον πειρασμό να αρχίσει μια σειρά τυχερών παιχνιδιών ή αντίστοιχα να τη σταματήσει από τη στιγμή που άρχισε. Αναφέρεται ακόμη ότι δεν υπάρχει ξεκάθαρη διαφοροποίηση μεταξύ του προβληματικού και του φυσιολογικού παιζίματος, αλλά είναι η συνέχεια από το κοινωνικό παίξιμο στο φυσιολογικό και από εκεί στο προβληματικό. Αυτοί που παίζουν συχνά μπορεί να παρουσιάσουν την ίδια συμπεριφορά με αυτούς που ονομάζονται προβληματικοί παίκτες, αν και σε μικρότερο βαθμό.

4. ΣΗΜΑΔΙΑ ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ

- * Τα τυχερά παιχνίδια είναι προτεραιότητα.
- * Μειωμένη απόδοση στην εργασία.
- * Αίσθημα στενοχώριας και πίεσης.
- * Κυνήγι χαμένων χρημάτων.
- * Απλήρωτοι λογαριασμοί.
- * Συνεχής δανεισμός για τυχερά παιχνίδια.
- * Παραμέληση της οικογένειας ή άλλων καθηκόντων.
- * Απόδραση από δυσκολίες και στενοχώριες μέσω των τυχερών παιχνιδιών.
- * Δεν μπορεί να σταματήσει ή να ελαττώσει το παίξιμο τυχερών παιχνιδιών.
- * Πεποίθηση ότι τα χρηματικά προβλήματα θα επιλυθούν με κέρδη από τυχερά παιχνίδια

5. Ο ΤΖΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ο τζόγος στην Ελλάδα μπορεί να χωριστεί σε 3 βασικές κατηγορίες:

1) Νόμιμος τζόγος

Περιλαμβάνει όλα τα παιχνίδια του ΟΠΑΠ, τα νόμιμα καζίνο, τον ιππόδρομοτο Ευστό και τα λαχεία. Κοινό χαρακτηριστικό όλων αυτών των μορφών τζόγου είναι η άμεση (τα παιχνίδια διενεργούνται από επίσημους κρατικούς οργανισμούς-φορείς) ή έμμεση (το κράτος καρπούται φόρους από την διεξαγωγή των παιχνιδιών) σχέση του κράτους με αυτούς.

2) Παράνομος τζόγος

Είναι ο τζόγος που διενεργείται από μεμονωμένα άτομα ή “επιχειρήσεις” χωρίς την σχετική άδεια του κράτους. Οι παράνομες χαρτοπαικτικές λέσχες, οι ιδιώτες bookmaker, χώροι με slot machines είναι αντιπροσωπευτικά παραδείγματα παράνομου τζόγου. Το κράτος προσπαθεί να καταπολεμήσει τον παράνομο τζόγο, όχι μόνο για να προστατεύσει τους πολίτες από τα δίκτυα του, αλλά και προς ίδιον όφελος μιας και τα χρήματα που χάνονται((διαφυγόντα κέρδη-ο παράνομος τζόγος όπως είναι φυσικό δεν μπορεί να φορολογηθεί και να ελεγχθεί) είναι πάρα πολλά.

3) Τζόγος μέσω διαδικτύου

Είναι μια πραγματικά ιδιόμορφη και πολύπλοκη κατάσταση καθώς ακροβατεί στα όρια της νομιμότητας και της παρανομίας. Λόγω της φύσης του internet, οι υπηρεσίες που προσφέρονται από αυτό μπορεί να πραγματοποιούνται και εκτός της περιοχής που ζει ο χρήστης. Έτσι σε μια χώρα που κάθε άλλη μορφή τζόγου πέρα από αυτή που προβλέπει και επιτρέπει το κράτος θεωρείται παράνομη, σε μια άλλη, όπου τυγχάνει να εδράζουν οι επιχειρήσεις διαδικτυακού τζόγου να είναι καθ’όλα νόμιμη.

Είναι δύσκολο λοιπόν να εφαρμοστεί κάποιος νόμος, όταν η επιχείρηση του τζόγου που βρίσκεται στο Internet έχει την νόμιμη άδεια από την χώρα που έχει δηλωθεί ως έδρα της επιχείρησης.

Εκτενέστερη αναφορά θα γίνει για τα νόμιμα τυχερά παιχνίδια στην Ελλάδα. Κρίνεται όμως σκόπιμο να αναφερθούν και ορισμένα σημαντικά στοιχεία τόσο για τον παράνομο, όσο και για τον τζόγο μέσω διαδικτύου. Τα στοιχεία αυτά θα αφορούν κυρίως τον τρόπο οργάνωσης και διεξαγωγής των τυχερών παιγνίων. Ακριβή οικονομικά δεδομένα είναι σχεδόν αδύνατον να αναφερθούν μιας και οι τρόποι χρηματικής συναλλαγής των εμπλεκόμενων πολύ δύσκολα καταγράφονται, αναλύονται και επεξηγούνται.

5.1. ΝΟΜΙΜΟΣ ΤΖΟΓΟΣ

5.1.1. ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΤΟΥ ΟΠΑΠ

Ο ΟΠΑΠ διεξάγει μια σειρά τυχερά παιχνίδια το Προ-Πο, το Λόττο, το Πρότο, το Προπο-Γκολ, το Τζόκερ ,το super 3 , το extra 5 και το Πάμε Στοίχημα και διαχειρίζεται για λογαριασμό του κράτους τα χρήματα που συγκεντρώνει από αυτά, στηρίζοντας οικονομικά τον αθλητισμό της χώρας. Ο οργανισμός μετατράπηκε σε ανώνυμη εταιρεία το 1999 ενώ προσφάτως εισήγαγε τις μετοχές του προς διαπραγμάτευση στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών. Σημαντική για την πορεία του οργανισμού είναι η υπογραφή 20ετούς συμβάσεως με το ελληνικό Δημόσιο, η οποία παραχωρεί στον ΟΠΑΠ το αποκλειστικό δικαίωμα διεξαγωγής των υφιστάμενων παιχνιδιών καθώς επίσης και μιας σειράς νέων, όπως το Μπίνγκο-Λόττο, το Κίνο και άλλα.

ΤΖΟΚΕΡ

Το ΤΖΟΚΕΡ ξεκίνησε να παίζεται στις 16 Νοεμβρίου του 1997. Είναι ένα παιχνίδι τύχης με επιλογή αριθμών από δύο πεδία. Παίζεται επιλέγοντας 5 τουλάχιστον αριθμούς από ένα πεδίο 45 αριθμών και συγχρόνως 1 ή και περισσότερους αριθμούς από ένα άλλο πεδίο 20 αριθμών. Κερδίζουν στην 1η κατηγορία όσοι έχουν προβλέψει σωστά τους 5 αριθμούς του πρώτου πεδίου και τον 1 αριθμό από το δεύτερο πεδίο (5+1). Επίσης σημαντικά κέρδη υπάρχουν και στις υπόλοιπες 7 κατηγορίες νικητών που κατατάσσονται όσοι έχουν προβλέψει σωστά τους 5, 4+1, 4, 3+1, 3, 2+1, 1+1 αριθμούς από το πρώτο και το δεύτερο πεδίο αντίστοιχα. Διοργανώνονται 2 διαγωνισμοί κάθε εβδομάδα.

Η εξέλιξη των ακαθάριστων εσόδων (τζίρος) για το ΤΖΟΚΕΡ

Έτος	Χρηματικά Ποσά σε EURO
1996	-
1997	30.773.264
1998	305.308.579
1999	299.838.299
2000	214.881.668
2001	291.020.000
2002	221.112.000

ΠΡΟ-ΠΟ

Τη Κυριακή 1η Μαρτίου 1959 έγινε ο πρώτος διαγωνισμός του ΠΡΟ-ΠΟ. Από τις 31 Αυγούστου του 1997 μετονομάστηκε σε ΠΡΟ-ΠΟ ΣΟΥΠΕΡ 13 εμπεριέχοντας και κάποιες μικρές τροποποιήσεις. Το ΠΡΟ-ΠΟ ΣΟΥΠΕΡ 13 παίζεται ως εξής: Πρέπει να προβλέψεις σωστά, σε κάθε ένα από τους 13+1 αγώνες του δελτίου - Ελληνικών και Ξένων Πρωταθλημάτων - το αποτέλεσμα του κάθε αγώνα, σημειώνοντας τα σημεία (1, X, 2), 1 για νίκη της ομάδας που αναγράφεται πρώτη στο δελτίο, X για την μεταξύ τους ισοπαλία και 2 για νίκη της δεύτερης ομάδας. Κερδίζουν όσοι έχουν προβλέψει σωστά είτε τα αποτελέσματα των 13 αγώνων (13άρηδες) είτε τα αποτελέσματα 12 αγώνων (12άρηδες) είτε τα αποτελέσματα 11 αγώνων (11άρηδες). Επίσης υπάρχει ακόμα μία κατηγορία νικητών η Σ13 στην οποία εντάσσονται οι 13άρηδες που έχουν προβλέψει σωστά και τον πρόσθετο αγώνα Σ13.

Η εξέλιξη των ακαθάριστων εσόδων (τζίρος) για το ΠΡΟΠΟ

Έτος	Χρηματικά Ποσά σε EURO
1996	129.162.016
1997	174.614.650
1998	161.006.446
1999	146.688.044
2000	90.303.653
2001	64.090.060
2002	66.014.520

ΛΟΤΤΟ

Το ΛΟΤΤΟ ξεκίνησε να παίζεται στις 5 Δεκεμβρίου του 1990. Είναι ένα παιχνίδι τύχης με επιλογή αριθμών. Πρέπει να προβλέψεις σωστά τους 6 αριθμούς που θα κληρωθούν από μία σειρά 49 αριθμών (από το 1 έως το 49). Κερδίζουν όσοι έχουν προβλέψει σωστά είτε και τους 6 αριθμούς (6άρηδες) είτε τους 5 (5άρηδες) είτε τους 4 (4άρηδες) είτε τέλος τους 3 (3άρηδες) από τους αριθμούς της κλήρωσης. Διοργανώνονται 2 διαγωνισμοί κάθε εβδομάδα.

Η εξέλιξη των ακαθάριστων εσόδων (τζίρος) για το ΛΟΤΤΟ

Έτος	Χρηματικά Ποσά σε EURO
1996	288.343.079
1997	234.473.725
1998	134.676.317
1999	89.112.165
2000	74.171.607
2001	76.221.000
2002	80.022.000

ΠΡΟΠΟΓΚΟΛ

Το παιχνίδι ΠΡΟΠΟΓΚΟΛ παίζεται με πολύ μεγάλη επιτυχία στην Σουηδία (όπου πρωτοξεκίνησε) και στην Ιταλία. Στις 3 Μαρτίου 1996 εισήχθη και στην Ελλάδα. Ο σκοπός του παιχνιδιού έχει ως εξής: Πρέπει να προβλέψεις σωστά, 8 από τους 30 αγώνες του δελτίου - Ελληνικών και Ξένων Πρωταθλημάτων - στους οποίους θα σημειωθεί ο μεγαλύτερος, αθροιστικά, αριθμός τερμάτων. Κερδίζουν όσοι έχουν προβλέψει σωστά είτε τους 8 αγώνες (8άρηδες) είτε τους 7 αγώνες (7άρηδες) είτε τέλος τους 6 αγώνες (6άρηδες). Το ΠΡΟΠΟΓΚΟΛ παίζεται μια φορά την εβδομάδα.

Η εξέλιξη των ακαθάριστων εσόδων (τζίρος) για το ΠΡΟΠΟΓΚΟΛ

Έτος	Χρηματικά Ποσά σε EURO
1996	19.565.644
1997	13.452.664
1998	11.386.636
1999	8.789.426
2000	3.920.759
2001	2.024.144
2002	2.003.622

ΠΡΟΤΟ

Το δικαίωμα οργάνωσης και διάθεσης του ΠΡΟΤΟ, παραχωρήθηκε στον Ο.Π.Α.Π. και παίχθηκε για πρώτη φορά στις 10-6-1992. Παίζεται ως εξής: Είναι ένα παιχνίδι τύχης (αριθμολαχείο) που έχουμε την δυνατότητα είτε να σχηματίσουμε τον τυχερό μας επταψήφιο αριθμό είτε να αποδεχθούμε τον τυχαίο αριθμό που τυπώνει για μας η τερματική μηχανή του πρακτορείου. Κερδίζουν όλοι όσοι ο αριθμός τους ταυτίζεται απόλυτα με τον επταψήφιο αριθμό που κληρώθηκε, καθώς και αυτοί που ο αριθμός τους ταυτίζεται από αριστερά προς τα δεξιά και αντίστροφα με 2 έως και 6 ψηφία του αριθμού που κληρώθηκε. Διοργανώνονται 2 διαγωνισμοί κάθε εβδομάδα.

Η εξέλιξη των ακαθάριστων εσόδων (τζίρος) για το ΠΡΟΤΟ

Έτος	Χρηματικά Ποσά σε EURO
1996	57.925.108
1997	60.906.763
1998	59.189.964
1999	45.781.320
2000	39.888.442
2001	52.020.000
2002	52.014.544

ΠΑΜΕ ΣΤΟΙΧΗΜΑ

Το ΠΑΜΕ ΣΤΟΙΧΗΜΑ έκανε την έναρξή του στις . Η Εταιρία Στοιχημάτων, σε συνεργασία με τη γνωστή βρετανική εταιρία Ladbrokes, έχει αναλάβει την οργάνωση, υποστήριξη και διεξαγωγή του ΠΑΜΕ ΣΤΟΙΧΗΜΑ για λογαριασμό του ΟΠΑΠ ,ο οποίος είναι και ο αποκλειστικός διαχειριστής του παιχνιδιού αυτού.

Το ΠΑΜΕ ΣΤΟΙΧΗΜΑ διενεργείται για τα εξής τρία αθλήματα: Ποδόσφαιρο – Μπάσκετ – Φόρμουλα 1. Στο πρόγραμμα που κυκλοφορεί από τον ΟΠΑΠ ,υπάρχουν συγκεντρωμένα τα γεγονότα που περιλαμβάνει ο κάθε διαγωνισμός (δηλαδή τους αγώνες για το μπάσκετ και το ποδόσφαιρο και τους οδηγούς για την Formula 1), οι επιμέρους κανονισμοί κάθε παιχνιδιού, οι αποδόσεις για τα σημεία κάθε γεγονότος. Επίσης υπάρχουν όλες οι απαραίτητες πληροφορίες που σας χρειάζονται, όπως η ημέρα και η ώρα διεξαγωγής κάθε γεγονότος. Το ΠΑΜΕ ΣΤΟΙΧΗΜΑ είναι ένα

παιχνίδι προκαθορισμένων αποδόσεων που σημαίνει ότι τα κέρδη είναι προκαθορισμένα από τον ΟΠΑΠ. Έτσι τη στιγμή που καταθέτει ο παίκτης το δελτίο με τις προβλέψεις του ξέρει ακριβώς με πόσα χρήματα θα επιβραβευτεί η τυχούσα επιτυχία του. Δεν υπάρχει διαλογή, ούτε μοιράζεται τα κέρδη του με άλλους νικητές.

Θεωρείται αυτή τη στιγμή το πιο δημοφιλές παιχνίδι στην Ελλάδα και οι τζίροι το αποδεικνύουν περίτρανα.

Η εξέλιξη των ακαθάριστων εσόδων (τζίρος) για το ΠΑΜΕ ΣΤΟΙΧΗΜΑ

Έτος	Χρηματικά Ποσά σε EURO
1996	-
1997	-
1998	-
1999	-
2000	962.147.264
2001	1.314.000.000
2002	1.511.012.000

SUPER 3

Το SUPER 3 παίχθηκε για πρώτη φορά στην Ελλάδα στις 25 Νοεμβρίου του 2002. Στόχος του παιχνιδιού είναι η σωστή πρόβλεψη του τριψήφιου αριθμού που κληρώνεται τουλάχιστον δυο φορές την ημέρα. Το SUPER 3 δίνει 5 διαφορετικούς τρόπους να παίξεις ,προβλέποντας ένα ή περισσότερα ψηφία του τριψήφιου αριθμού της κλήρωσης. Οι τρόποι αυτοί είναι οι ακόλουθοι:

1. "ΜΕ ΣΕΙΡΑ ΚΛΗΡΩΣΗΣ": Προβλέπεις όλα τα ψηφία του τυχερού τριψηφίου αριθμού, με την ακριβή σειρά που θα κληρωθούν.
2. "ΧΩΡΙΣ ΣΕΙΡΑ ΚΛΗΡΩΣΗΣ": Προβλέπεις όλα τα ψηφία του τυχερού τριψηφίου αριθμού ανεξάρτητα από τη σειρά που θα κληρωθούν.
3. "ΜΕ ΣΕΙΡΑ & ΧΩΡΙΣ ΣΕΙΡΑ ΚΛΗΡΩΣΗΣ" (διπλή συμμετοχή): Προβλέπεις ταυτόχρονα όλα τα ψηφία του αριθμού και με τη σειρά που θα κληρωθούν και ανεξάρτητα από τη σειρά που θα κληρωθούν.
4. "ΔΥΟ ΨΗΦΙΑ": Προβλέπεις οποιαδήποτε δυο ψηφία του αριθμού, στη θέση που θα κληρωθούν.
5. "ΕΝΑ ΨΗΦΙΟ": Προβλέπεις ένα μόνο ψηφίο του αριθμού, στη θέση που θα κληρωθεί.

Σημαντικό επίσης κρίνεται το γεγονός ,ότι η κλήρωση δεν γίνεται με τον παραδοσιακό τρόπο, αλλά ακολουθεί τη διεθνή πρακτική για τα παιχνίδια νέας γενιάς. Οι τριψηφίοι τυχεροί αριθμοί παράγονται από ηλεκτρονική κληρωτίδα με βάση έναν αλγόριθμο, του οποίου η αξιοπιστία έχει πιστοποιηθεί από τα πανεπιστήμια Columbia και Connecticut των ΗΠΑ. Ο τζίρος που πραγματοποιήθηκε από την ημέρα εισαγωγής του στην αγορά (25/11/2002) μέχρι τις 31/12/2002 ήταν 20.300.000 EURO.

EXTRA 5

Το EXTRA 5 ξεκίνησε να παίζεται στις 25 Νοεμβρίου του 2002. Στόχος του παιχνιδιού είναι η σωστή πρόβλεψη των 5 αριθμών που κληρώνονται από ένα πλήθος 35 αριθμών. Στο EXTRA 5 υπάρχουν 3 κατηγορίες νικητών: Στην 1η κατηγορία κατατάσσονται όσοι πρόβλεψαν σωστά και τους 5 αριθμούς που κληρώθηκαν (5άρηδες). Στην 2η κατηγορία κατατάσσονται όσοι πρόβλεψαν σωστά 4 από τους 5 αριθμούς που κληρώθηκαν (4άρηδες). Στην 3η κατηγορία κατατάσσονται όσοι

πρόβλεψαν σωστά 3 από τους 5 αριθμούς που κληρώθηκαν (3άρηδες). Η κλήρωση ακολουθεί την ίδια μέθοδο που χρησιμοποιείται και στο SUPER 3. Ο τζίρος που πραγματοποιήθηκε από την ημέρα εισαγωγής του στην αγορά (25/11/2002) μέχρι τις 31/12/2002 ήταν 13.400.000 EURO.

5.1.2. KAZINO

Το Ελληνικό κράτος στις αρχές της δεκαετίας του '60, ψήφισε τον πρώτο νόμο αναφορικά με την ίδρυση και την λειτουργία καζίνο στην Ελλάδα και ειδικότερα στις περιοχές Ρόδου και Κέρκυρας (ν.δ. 4212 της 19-9-1961). Στην ανωτέρω νομοθεσία τα καζίνο αναφέρονταν σαν «διεθνούς τύπου λέσχες ψυχαγωγίας και τυχερών παιγνίων». Η ίδρυσή τους έγινε κατόπιν σύμβασης που κυρώθηκε με νόμο μεταξύ του Ελληνικού Δημοσίου και του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.), και του Γερμανού Dr. Hartmann Freiherr von Richthoffen. Στην σύμβαση που υπογράφηκε γίνονταν αναφορά σχετικά με το ότι ο ανάδοχος ιδιώτης θα είχε την αποκλειστική εκμετάλλευση και των δύο καζίνο για 20 έτη. Ακολούθως το έτος 1970 και σύμφωνα με το ν.δ. 468 της 7/16-3-70, κυρώθηκε η σύμβαση μεταξύ Ελληνικού Δημοσίου και του Ε.Ο.Τ. αφενός, και του Δημητρίου Φρίζου αφετέρου, για την ίδρυση και την λειτουργία του καζίνο στην Πάρνηθα. Στην σύμβαση αυτή ο ανάδοχος ιδιώτης είχε την εκμετάλλευση του καζίνο για 15 χρόνια.

Μέχρι πριν από λίγα χρόνια στην Ελλάδα υπήρχαν σε λειτουργία τρία μόνο καζίνο κάτω από απόλυτο κρατικό έλεγχο και διαχείριση. Η κατάσταση άλλαξε μετά το 1993 όταν αρχικά με το νόμο 2160 του έτους 1993 και λίγο αργότερα, με τον νόμο 2206 του έτους 1994 χορηγήθηκαν επιπλέον άδειες και σε ιδιώτες, προκειμένου να ιδρύσουν καζίνο μετά από σχετικούς διεθνείς διαγωνισμούς για ορισμένο χρόνο εκμετάλλευσης. Ο νόμος αυτός έδωσε στο Ελληνικό κράτος την δυνατότητα να προχωρήσει στην χορήγηση αδειών λειτουργίας σε 12 επιχειρήσεις Καζίνο σε όλη την Ελλάδα, με την ακόλουθη διάταξη: Δύο άδειες στο νομό Αττικής, μία στο νομό Θεσσαλονίκης, μία στην Κρήτη, μία στην Ρόδο, μία στην Κέρκυρα, μία στον νομό Χαλκιδικής, μία στον νομό Αχαΐας, μία στον νομό Κορινθίας (Λουτράκι), μία στην Σύρο, μία στον νομό Φλώρινας, μία στην περιοχή Δοϊράνης. Όσον όμως αφορά την άδεια της τελευταίας τελικά αντί για την περιοχή Δοϊράνης ιδρύθηκε καζίνο στην πόλη της Ξάνθης.

Ο χρόνος εκμετάλλευσης που όριζε ο νόμος ήταν για χρονικό διάστημα 12 ετών, δηλαδή μέχρι και το έτος 2006, ενώ δεν επέτρεπε την χορήγηση άλλων αδειών

ίδρυσης και λειτουργίας ιδιωτικών επιχειρήσεων καζίνο εκτός από δύο, μία στην Ήπειρο και μία στη Θράκη (όπου όπως έγινε μνεία προηγουμένως ιδρύθηκε το καζίνο Ξάνθης).

Μέχρι και πριν την ίδρυση των ιδιωτικών καζίνο στην χώρα μας, δεν δίνονταν με ευχέρεια σε πολλούς Έλληνες η δυνατότητα να επισκεφθούν κάποιο από τα μέχρι τότε κρατικά καζίνο σε Πάρνηθα, Κέρκυρα και Ρόδο, και να γνωρίσουν την "τύχη" τους σε αυτά, αφού ήταν σε δυσπρόσιτες περιοχές, ενώ υπήρχε η απαίτηση από αυτά την τήρηση κάποιων προϋποθέσεων εισόδου, πράγμα που αντιστράφηκε με την ίδρυση των ιδιωτικών καζίνο. Η ίδρυση λοιπόν καζίνο κοντά σε μεγάλα αστικά κέντρα διευκόλυνε επιπλέον την προσέγγιση σε αυτά μεγαλύτερου αριθμού επισκεπτών. Η μόνη προϋπόθεση πλέον για να εισέλθει κανείς στον χώρο των καζίνο είναι να έχει συμπληρώσει το 23ο έτος της ηλικίας του. Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί ότι μπορεί να εισέλθει κανείς σε καζίνο και κάτω από το 23ο έτος, όταν τα άτομα αυτά συνοδεύονται και για ειδικές περιπτώσεις. Το άτομο αυτό φέρει σε ειδική ταμπέλα με την ένδειξη του επισκέπτη (Visitor), η οποία είναι αναρτημένη έμπροσθεν αυτού και χορηγείται από το καζίνο, προκειμένου το άτομο αυτό να περιηγηθεί στους χώρους διεξαγωγής των παιχνιδιών, χωρίς σε καμία των περιπτώσεων να συμμετάσχει σε αυτά.

Μετά και την υπογραφή των συμβάσεων για την λειτουργία ιδιωτικών καζίνο στην Ελλάδα, μεταξύ του Ελληνικού κράτους και των επιχειρηματικών σχημάτων που επιλέγηκαν από τους διαγωνισμούς, ξεκίνησαν τα εξής ιδιωτικά καζίνο, κάτω από τον κρατικό έλεγχο:

- Καζίνο Χαλκιδικής. "Καζίνο Magic Πόρτο Καρράς" . Ήταν από τα πρώτα ιδιωτικά καζίνο που ξεκίνησαν στην Ελλάδα, το έτος 1995, και συγκεκριμένα στις 18 Μαΐου. Ανήκε στην εταιρεία "Καζίνο Πόρτο Καρράς Α.Ε." όπου συμμετείχαν η Αμερικανική Εταιρεία Casino Magic και η "Τουριστική Γεωργική Αγροτική Εξαγωγική Α.Ε.". Έκτοτε έχουν γίνει αρκετές αλλαγές στην εταιρική σύνθεση μέχρι και το κλείσιμό του τον Σεπτέμβριο του 1999. Πρέπει να αναφερθεί ότι έγινε εξαγορά του χώρου όπου και στεγαζόταν μέχρι τότε από την Ολυμπιακή Τεχνική Α.Ε., η οποία επιχείρησε να της μεταβιβασθεί και η άδεια λειτουργίας του καζίνο. Ακόμη επιχειρήθηκε με

τροπολογία να μεταφερθεί η άδεια σε άλλη τοποθεσία της Χαλκιδικής, κάτι που δεν είχε αποτέλεσμα. Πλέον δεν έχει ανακοινωθεί τίποτα για το τι θα γίνει με την άδεια του καζίνο.

- Καζίνο Λουτρακίου. "Καζίνο Club Hotel", ξεκίνησε στις 12-9-1995. Είναι ιδιοκτησία της κοινοπραξίας της "Club Hotel Loutraki", η οποία απαρτίζεται από την Ισραηλινών συμφερόντων εταιρεία "Powerbrook Plc", πρόσφατα ένα μέρος των μετοχών απέκτησε και Τράπεζα Πειραιώς και από την θυγατρική εταιρεία του Δήμου Λουτρακίου "Καζίνο Λουτρακίου Α.Ε.". (η οποία συμμετέχει με ποσοστό 12%).
- Καζίνο Ξάνθης. "Καζίνο Xanthi", ξεκίνησε στις 1-12-1995. Είναι ιδιοκτησία της κοινοπραξίας της "Καζίνο Θράκης Α.Ε."
- Καζίνο Πάτρας. "Καζίνο Rio", ξεκίνησε στις 3-8-1996. Είναι αποτέλεσμα της κοινοπραξίας της "Theros International Gaming Inc.", με κύριους μέτοχους την Αμερικανικών συμφερόντων εταιρεία "Kenny Constraction" και τους αδελφούς Μαυράκη.
- Καζίνο Θεσσαλονίκης. "Καζίνο Regency Hyatt", ξεκίνησε στις 29-8-1996. Είναι ιδιοκτησία της κοινοπραξίας στην οποία συμμετέχουν η Αμερικανικών συμφερόντων Ξενοδοχειακή εταιρεία "Hyatt" (σε ποσοστό 50%), οι ναυτιλιακές επιχειρήσεις Λασκαρίδη κατά 40% και η εταιρεία Ν.Ι. Θεοχαράκης (10%).
- Καζίνο Σύρου. "Καζίνο Αιγαίου", ξεκίνησε στις 19/4/1997. Αρχικά ξεκίνησε σαν κοινοπραξία της "Καζίνο Αιγαίου Α.Ε." με μετόχους την "Δημοτική Επιχείρηση Τουριστικής Ανάπτυξης Ερμούπολης" (ΔΕΤΑΕ) (40%), την "Almo International S.A." (25%), την "Olympic Amusements S.A." (40%) και τις ICM Consultants (5%) και ESM (5%). Τελικά σήμερα η ΔΕΤΑΕ έχει περιοριστεί σε ένα 10%, ενώ η πλειοψηφία των μετοχών έχει περιέλθει στον Αυστραλό επιχειρηματία - Ελληνικής καταγωγής, κ. Νικόλαο Μπαλαγιάννη.

- Καζίνο Ρόδου. "Καζίνο Ρόδου Α.Ε.", καλοκαίρι του 1998. Μεταβιβάστηκε η ήδη υπάρχουσα κρατική άδεια στην κοινοπραξία της "Καζίνο Ρόδου Α.Ε." στην οποία αρχικά συμμετείχε κατά 33% η κατασκευαστική εταιρεία "ΜΗΧΑΝΙΚΗ Α.Ε.", ο όμιλος Χαραγκιώνη και η Αινείας με μικρότερο ποσοστό. Αργότερα ο όμιλος Χαραγκιώνη πώλησε το μερίδιο του στο venture capital της Εμπορικής Τράπεζας και της Resdo Tourism Investments B.V.

Οι υπόλοιπες άδειες (Φλοίσβου ,Δοϊράνης και Ιωαννίνων.) έχουν ανακληθεί προφορικά από την πρώην Υπουργό Ανάπτυξης κ. Β. Παπανδρέου.

ΒΑΣΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΤΩΝ ΚΑΖΙΝΟ

BLACK JACK

Το Black Jack είναι ένα παιχνίδι που παίζεται με έξι τράπουλες, οι οποίες είναι ανοικτές και εκτεθειμένες σε σχήμα μισοφέγγαρου επάνω στην τσόχα, έτσι ώστε να ελεγχθούν από τους πρώτους παίκτες ότι είναι σωστές. Αφού μαζευτούν και ανακατωθούν, κόβονται από έναν παίκτη και τοποθετούνται μέσα στο κουτί (Sabots) οπότε ο γκρουπιέρης (Dealer) βγάζει τις πρώτες πέντε κάρτες σαν άχρηστες για λόγους ασφαλείας.

Ο σκοπός του Black Jack είναι να κάνεις 21 ή οποιοδήποτε πλησιέστερο νούμερο. Όλες οι φιγούρες μετρούν για δέκα και ο άσσος για 1 ή 11. Black Jack θεωρείται όταν κάποιος έχει μία φιγούρα ή ένα δέκα με έναν άσσο. Αυτό πληρώνεται 1 1/2 φορά (δηλαδή μιάμιση φορά) το στοίχημα. Όταν τα χαρτιά είναι τα ίδια μεταξύ του γκρουπιέρη και ενός παίκτη, είναι ισοπαλία και ο παίκτης ή τα αποσύρει ή τα αφήνει για επόμενο παιχνίδι.

ΡΟΥΛΕΤΑ

Κάθε παίκτης παίρνει διαφορετικές χρωματιστές μάρκες, που λέγονται COLOUR CHIPS, ώστε να αποφευχθεί η αμφισβήτηση όταν τοποθετούνται τα στοιχήματα με τις μάρκες άλλου παίκτη. Τα διάφορα χρώματα των μαρκών έχουν την αυτή αξία ανά τραπέζι, όταν τις αγοράζετε από τον γκρουπιέρη και τις ανταλλάσσετε με μάρκες αξίας από το ίδιο τραπέζι πριν φύγετε από το παιχνίδι. Μπορεί κάποιος να ποντάρει μόνο σε έναν αριθμό ή σε συνδυασμό αριθμών. Όταν η μπίλια σταματήσει οριστικά μέσα σε μία από τις 37 θέσεις, ο γκρουπιέρης αναφωνεί δυνατά τον αριθμό. Αν κάποιος κερδίσει, παίρνει πίσω 36 φορές τα χρήματα που έχει ποντάρει. Σε περίπτωση που έρθει το μηδέν (0) όλα τα στοιχήματα χάνουν. Τα μόνα στοιχήματα που επιτρέπονται από τους παίκτες είναι αυτά που τοποθετούνται στις ειδικές θέσεις που είναι σχεδιασμένες πάνω στην τσόχα του τραπεζιού. Δεν επιτρέπονται στοιχήματα με ανακοίνωση.

Η εξέλιξη των ακαθάριστων εσόδων (τζίρος) για τα KAZINO

Έτος	Χρηματικά Ποσά σε EURO
1996	803.548.055
1997	1.249.141.599
1998	1.126.547.322
1999	1.306.000.000
2000	1.509.011.000
2001	1.625.022.000
2002	*

* Δεν έχουν δημοσιευθεί προς το παρόν τα ακριβή στοιχεία.

5.1.3. ΙΠΠΟΔΡΟΜΟΣ

Ο Ο.Δ.Ι.Ε. δημιουργήθηκε το Νοέμβριο του 1968 με το νόμο 598/68. Είναι νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου και εποπτεύεται από Γενική Γραμματεία Αθλητισμού και από τον υφυπουργό Αθλητισμού. Σκοπός του Ο.Δ.Ι.Ε. είναι η οργάνωση και η διεξαγωγή Ιπποδρομιών κατ' αποκλειστικότητα στην Ελλάδα, καθώς και η διαχείριση των Ιπποδρομιακών στοιχημάτων για λογαριασμό του Ελληνικού Δημοσίου. Οι αρμοδιότητες του είναι η μέριμνα για την σωστή λειτουργία του Φαληρικού Ιπποδρόμου ,η δημιουργία και άλλων ιπποδρόμων ,καθώς και η ανάπτυξη και βελτίωση της ελληνικής ιπποπαραγωγής.

ΤΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΤΟΥ ΙΠΠΟΔΡΟΜΟΥ:

- « **Απλούν Αμοιβαίο Στοιχημα Γκανιάν** ». Στο Στοιχημα Γκανιάν ,κερδίζει ο πρώτος που διέρχεται το τέρμα ίππος ή περισσότεροι ίπποι συγχρόνως και στην αυτή γραμμή διερχόμενοι πρώτοι το τέρμα.
- « **Απλούν Αμοιβαίο Στοιχημα Πλασέ** ». Στο Στοιχημα Πλασέ ,κερδίζουν οι δυο πρώτοι ίπποι που διέρχονται το τέρμα, ανεξάρτητα από τη σειρά άφιξης.
- « **Δίδυμο Αμοιβαίο Στοιχημα** ». Το Δίδυμο Αμοιβαίο Στοιχημα αντιπροσωπεύει συνδυασμό δυο ίππων οι οποίοι θα καταλάβουν τις δυο πρώτες θέσεις στην ιπποδρομία.

- « **Φορκάστ - Δίδυμο Αμοιβαίο Στοίχημα** ». Το Στοίχημα Φορκάστ, αντιπροσωπεύει συνδυασμό δυο ίππων οι οποίοι θα καταλάβουν τις δυο πρώτες θέσεις στην ιπποδρομία («πρώτη» και «δεύτερη») με την ακριβή σειρά άφιξης.

- « **Τρίδυμο Αμοιβαίο Στοίχημα** ». Το Τρίδυμο Αμοιβαίο Στοίχημα αντιπροσωπεύει συνδυασμό των τριών πρώτων ίππων, οι οποίοι θα καταλάβουν τις πρώτες θέσεις στην ιπποδρομία ή τις ιπποδρομίες, κερδίζουν δε τελικά, οι κάτοχοι δελτίων που φέρουν τους αριθμούς των τριών πρώτων ίππων, οι οποίοι πέρασαν το τέρμα κατά την ιπποδρομία, είτε με άσχετη σειρά άφιξης, είτε με την ακριβή σειρά άφιξης.

- « **Σύνθετο Αμοιβαίο Στοίχημα** ». Το Σύνθετο Αμοιβαίο Στοίχημα αντιπροσωπεύει συνδυασμό του πρώτου ίππου σε δυο συνεχόμενες ιπποδρομίες της αυτής ιπποδρομιακής ημέρας.

- « **Σύνθετο - Δίδυμο Αμοιβαίο Στοίχημα** ». Το Σύνθετο – Δίδυμο Αμοιβαίο Στοίχημα αντιπροσωπεύει συνδυασμό των δυο πρώτων ίππων ανεξάρτητα από τη σειρά άφιξης σε δυο συνεχόμενες ιπποδρομίες της αυτής ιπποδρομιακής ημέρας.

- « **Τετραπλούν Αμοιβαίο Στοίχημα** ». Το Τετραπλούν Αμοιβαίο Στοίχημα αντιπροσωπεύει συνδυασμό των πρώτων τεσσάρων ίππων, οι οποίοι διέρχονται το τέρμα κατά την ακριβή σειρά άφιξης στην αυτή ιπποδρομία.

- **« Πολλαπλούν Αμοιβαίο Στοιχείμα ».**
  1. **Παρολί γκανιάν.** Παρολί Γκανιάν (όπως και το απλούν Γκανιάν), διενεργείται σε ιπποδρομία στην οποία συμμετέχουν τουλάχιστον δυο μη ομόσταυλοι ίπποι.
  2. **Παρολί Πλασέ.** Παρολί Πλασέ (όπως και το απλούν Πλασέ), διενεργείται όταν συμμετέχουν τέσσερις ή περισσότεροι ίπποι.
  3. **Παρολί Δίδυμο.** Παρολί Δίδυμο (όπως και το Δίδυμο) διενεργείται όταν συμμετέχουν τέσσερις ή περισσότεροι μη ομόσταυλοι ίπποι.
  4. **Παρολί Φορκάστ.** Παρολί Φορκάστ (όπως και το Φορκάστ) διενεργείται όταν συμμετέχουν τέσσερις ή περισσότεροι μη ομόσταυλοι ίπποι.
  5. **Μικτό.** Το Μικτό είναι συνδυασμός των στοιχημάτων Γκανιάν, Πλασέ, Δίδυμο και Φορκάστ.

- **« Σκορ Γκανιάν 4 ή 6 »** Το Σκορ Γκανιάν αντιπροσωπεύει συνδυασμό του ίππου σε τέσσερις (4) ή έξι (6) ιπποδρομίες της αυτής ιπποδρομιακής συγκέντρωσης.

Η εξέλιξη των ακαθάριστων εσόδων (τζίρος) για τον ΙΠΠΟΔΡΟΜΟ

Έτος	Χρηματικά Ποσά σε EURO
1996	167.087.307
1997	203.595.011
1998	262.758.620
1999	330.377.109
2000	347.938.371
2001	349.310.151
2002	336.359.770

5.1.4. ΚΡΑΤΙΚΑ ΛΑΧΕΙΑ ΚΑΙ ΞΥΣΤΟ

Η Διεύθυνση Κρατικών Λαχείων ιδρύθηκε με διάταγμα τον Ιούλιο του 1929 με την αρχική ονομασία «Υπηρεσία του Λαχείου». Με τον Α.Ν. 339/1936 μετονομάστηκε σε «Διεύθυνση Κρατικών Λαχείων», ανήκει οργανικά στο Υπουργείο Οικονομικών και υπάγεται στην αρμοδιότητα και τον έλεγχο του Υπουργού των Οικονομικών. Η Διεύθυνση Κρατικών Λαχείων είναι αρμόδια για την έκδοση, κυκλοφορία και την εν γένει διαχείριση των Κρατικών Λαχείων (Λαϊκού, Εθνικού, Κρατικού , Ευρωπαϊκού). Επίσης εποπτεύει την όλη λειτουργία , διακίνηση και διαχείριση του Στιγμαίου Κρατικού Λαχείου (Ξυστό). Το καθαρό προϊόν του Λαϊκού, Εθνικού ,Ευρωπαϊκού και Στιγμαίου Λαχείου ,εισάγεται ολόκληρο στον Προϋπολογισμό του Κράτους και αποτελεί έσοδο του Δημοσίου, ενώ του Κρατικού Λαχείου ,περιέρχεται στο Δημόσιο, διατίθεται δε με κοινές αποφάσεις των Υπουργών Οικονομικών και Υγείας Πρόνοιας, συνολικά και αποκλειστικά, για σκοπούς κοινωνικής αντίληψης.

ΕΘΝΙΚΟ ΛΑΧΕΙΟ

Συστάθηκε τον Απρίλιο του 1937 με απόφαση της τότε Διοικούσας Επιτροπής Κρατικών Λαχείων , σύμφωνα με τις διατάξεις του Α.Ν. 339/1936. Το Εθνικό Λαχείο είναι Λαχείο διαδοχικών κληρώσεων και κυκλοφορεί σε εκδόσεις , που αποτελούνται από ορισμένες κληρώσεις η κάθε μια. Στις μέρες μας κυκλοφορεί σε τρεις εκδόσεις κάθε χρόνο ,όπου κάθε έκδοση είναι τετράμηνης διάρκειας και περιλαμβάνει 35

κληρώσεις. Το λαχείο μοιράζει στους τυχερούς το 65% των ακαθάριστων ή το 74% των καθαρών εισπράξεών του.

Η εξέλιξη των ακαθάριστων εσόδων (τζίρος) για το ΕΘΝΙΚΟ ΛΑΧΕΙΟ

Έτος	Χρηματικά Ποσά σε EURO
1996	74.541.145
1997	92.322.817
1998	97.531.914
1999	95.882.611
2000	99.574.468
2001	105.033.015
2002	110.790.000

ΚΡΑΤΙΚΟ ΛΑΧΕΙΟ

Η σύστασή του έγινε με τον Α.Ν. 143/1967 και η πρώτη κλήρωσή του έγινε στις 31 Δεκεμβρίου του ιδίου έτους. Το Κρατικό Λαχείο ή απλά Πρωτοχρονιάτικο, είναι ένα απλό Λαχείο ,που κυκλοφορεί μια φορά και κληρώνεται την τελευταία ημέρα κάθε χρόνου .Το Λαχείο κυκλοφορεί σε σειρές των 100.000 γραμματίων η κάθε μια (1-100.000). Μοιράζει δε στους τυχερούς το 53% των ακαθάριστων ή το 62% των καθαρών εισπράξεών του.

Η εξέλιξη των ακαθάριστων εσόδων (τζίρος) για το ΚΡΑΤΙΚΟ ΛΑΧΕΙΟ

Έτος	Χρηματικά Ποσά σε EURO
1996	28.466.617
1997	28.146.735
1998	31.961.848
1999	36.683.785
2000	38.444.607
2001	36.700.000
2002	43.000.000

ΛΑΪΚΟ ΛΑΧΕΙΟ

Το Λαϊκό Λαχείο θεσπίστηκε τον Ιούνιο του 1941 σαν φυσική συνέχεια του Λαχείου του Στόλου ,με την αρχική ονομασία «Λαϊκόν Λαχείον υπέρ της Κοινωνικής Πρόνοιας».Το Λαϊκό Λαχείο είναι ένα απλό περιοδικό λαχείο αυτοτελών εβδομαδιαίων κληρώσεων που κυκλοφορεί σε σειρές των 80.000 αριθμών (1-80.000) και κληρώνεται κάθε Τρίτη. Το Λαχείο αυτό μοιράζει στους τυχερούς το 62,5% των ακαθάριστων ή το 72% των καθαρών εισπράξεών του.

Η εξέλιξη των ακαθάριστων εσόδων (τζίρος) για το ΛΑΪΚΟ ΛΑΧΕΙΟ

Έτος	Χρηματικά Ποσά σε EURO
1996	127.072.633
1997	127.330.887
1998	154.089.508
1999	162.344.827
2000	164.269.992
2001	174.186.353
2002	164.497.536

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΛΑΧΕΙΟ

Η σύστασή του έγινε με το άρθρο 10 παρ.3 του Νόμου 2515/24-7-1997 σύμφωνα με τον οποίο ,το Ελληνικό Δημόσιο μέσω της Διεύθυνσης Κρατικών Λαχείων συμμετέχει στις κληρώσεις που διοργανώνονται από την Ευρωπαϊκή Ένωση Κρατικών Λαχείων (EL) με την κυκλοφορία εκτάκτων ή ειδικών εκδόσεων των Κρατικών Λαχείων που ήδη υφίστανται, προσαρμοσμένων στις εκάστοτε τεχνικές προδιαγραφές που ορίζονται από την Ένωση.

Το Λαχείο κυκλοφορεί σε σειρές των 100.000 γραμματίων η κάθε μια (1-100.000). και φέρουν στην εμπρόσθια όψη τους ,εκτός των άλλων στοιχείων ,το σήμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης των Κρατικών Λαχείων (European Lotteries).

Κατά την Ευρωπαϊκή κλήρωση κληρώνεται ο Ευρωπαϊκός λαχνός αξίας 2.500.000 ΕΥΡΩ. Η τυχερή χώρα που κερδίζει τον Ευρωπαϊκό λαχνό έχει την δυνατότητα να διανείμει στους τυχερούς, πέραν των κερδών της τοπικής κλήρωσης, και το ποσό των 2.500.000 EURO. Τα διανεμόμενα στους τυχερούς κέρδη του Λαχείου αυτού ανέρχονται στο 58% των ακαθάριστων εισπράξεων του Λαχείου .

Η εξέλιξη των ακαθάριστων εσόδων (τζίρος) για το ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΛΑΧΕΙΟ

Έτος	Χρηματικά Ποσά σε EURO
1996	-
1997	4.044.020
1998	1.115.187
1999	563.462
2000	566.397
2001	707.263
2002	585.600

ΣΤΙΓΜΙΑΙΟ ΛΑΧΕΙΟ (ΞΥΣΤΟ)

Η εξέλιξη των ακαθάριστων εσόδων (τζίρος) για το ΞΥΣΤΟ

Έτος	Χρηματικά Ποσά σε EURO
1996	294.869.851
1997	235.201.153
1998	189.719.550
1999	170.705.629
2000	169.252.953
2001	181.203.609
2002	179.462.893

5.2. ΠΑΡΑΝΟΜΟΣ ΤΖΟΓΟΣ

Από πλευράς ελληνικού κράτους έχουν γίνει πολλές και επίμονες προσπάθειες για την μείωση του παράνομου τζόγου. Θα ήταν άδικο να λέγαμε ,ότι δεν έχουν υπάρξει κάποιες θετικές εξελίξεις στο θέμα. Παρόλα αυτά όμως ,θα ήταν και άτοπο να υποστηρίζαμε ότι το πρόβλημα αυτό έχει αντιμετωπισθεί σε ικανοποιητικό βαθμό. Μπορεί τα «φρουτάκια» να καταπολεμήθηκαν με συντονισμένες και δραστικές ενέργειες ,μπορεί η εισαγωγή του παιχνιδιού “ ΠΑΜΕ ΣΤΟΙΧΗΜΑ” από τον ΟΠΑΠ να μείωσε των αριθμό αυτών που έπαιζαν παράνομο προκαθορισμένο στοίχημα , μπορεί η αύξηση των επιχειρήσεων Καζίνο να βοήθησε στην μείωση παράνομων λεσχών με τυχερά παιχνίδια ,ωστόσο είναι κοινό μυστικό σε όλους όσους έχουν κάποια σχέση με το συγκεκριμένο χώρο ,ότι ο παράνομος τζόγος εξακολουθεί να διενεργείται σε μεγάλο βαθμό.

Μιλώντας αποκλειστικά για τη Ελλάδα ,θα προσπαθήσουμε να αναφέρουμε ορισμένους σημαντικούς λόγους για τους οποίους ο παράνομος τζόγος σε διάφορες μορφές και πτυχές του ,συγκεντρώνει τις προτιμήσεις κάποιων παικτών.

- Τα τελευταία χρόνια το παιχνίδι που πραγματικά έχει συνεπάρει τους παίκτες είναι το προκαθορισμένο στοίχημα και ειδικότερα το ποδοσφαιρικό. Τα οικονομικά αποτελέσματα του ΟΠΑΠ για το συγκεκριμένο παιχνίδι αποτελούν αδιάψευστο μάρτυρα. Υπάρχει όμως μια ιδιαιτερότητα στο στοίχημα που διοργανώνει ο ΟΠΑΠ την οποία εκμεταλλεύονται όσοι διεξάγουν παράνομο στοίχημα (bookmakers). Αυτή είναι ,η έλλειψη ελληνικών ποδοσφαιρικών αγώνων από τα κουπόνια. Ο Έλληνας όμως ,με βάση την κοινή λογική ,θα προτιμούσε να παίζει τα χρήματά του σε ομάδες που γνωρίζει και υποστηρίζει παρά σε ομάδες από την Φιλανδία και την Τουρκία. Έτσι αναγκάζεται να στρέφεται στους παράνομους bookmakers προκειμένου να ποντάρει τα λεφτά του στις ομάδες της απόλυτης αρεσκείας του.

- Στα νόμιμα παιχνίδια μπορείς να παίζεις μόνο όσα χρήματα μπορείς να διαθέσεις άμεσα. Στον παράνομο τζόγο όμως ισχύει η λεγόμενη «πίστωση». Ο παίκτης έχει την δυνατότητα να παίζει ,χωρίς να χρειαστεί πάντα ,να έχει και το ακριβές ποσό μαζί του. Αυτό συμβαίνει ,γιατί συνήθως αναπτύσσεται μια πιο διαπροσωπική σχέση μεταξύ αυτού που διενεργεί τον παράνομο τζόγο και αυτού που παίζει.
- Ορισμένοι προτιμούν να ποντάρουν τα χρήματα τους σε παιχνίδια που δεν υπάρχουν στα «νόμιμα μαγαζιά» τζόγου. Τέτοια μπορεί να είναι οι κυνομαχίες ,διάφορα ειδικά γεγονότα που προσφέρονται προς στοιχηματισμό (special bets) ,καθώς και διάφορα χαρτοπαίγνια. Έτσι ,καταφεύγουν στον παράνομο τζόγο ,προκειμένου να βρουν τις επιλογές που προτιμούν.

Το να εξαλειφθεί ή να μειωθεί στο ελάχιστο ο παράνομος τζόγος ,είναι δυστυχώς ανέφικτο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι χώρες που προσπάθησαν με αποφασιστικές κινήσεις και αυστηρή νομοθεσία να το πετύχουν. Αυτό βέβαια συμβαίνει με όλες τις μορφές της παρανομίας. Το κράτος έχει υποχρέωση να κάνει συστηματικότερες προσπάθειες να καταπολεμήσει τον παράνομο τζόγο ,όχι μόνο με αυστηρούς νόμους για αυτούς που διενεργούν παράνομο τζόγο ,αλλά και με «έξυπνες κινήσεις» ,οι οποίες να αποδυναμώνουν τα κίνητρα αυτών που παίζουν. Άλλωστε είναι προς όφελος όλων να αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά ο παράνομος τζόγος.

5.3. ΤΖΟΓΟΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

Αφετηρία πρέπει να θεωρήσουμε την 18η Αυγούστου του 1995, όταν λειτούργησε το πρώτο καζίνο στο διαδίκτυο. Ανήκε στην εταιρεία "Casinos Inc.", η οποία έχει την έδρα της στα τροπικά νησιά Turks & Caicos. Από τότε έχουν περάσει πάνω από οκτώ χρόνια και οι ηλεκτρονικές εταιρίες τζόγου ξεφυτρώνουν η μία μετά την άλλη. Ακριβή αριθμό τέτοιων εταιριών δεν γνωρίζουμε. Πρόσφατα δημοσιεύματα του ξένου Τύπου έκαναν λόγο για 1.400. Ο Frank Fahrenkopf, πρόεδρος της American Gaming Association ,στην κατάθεσή του ενώπιον της Επιτροπής Χρηματοοικονομικών Υπηρεσιών της Βουλής των Αντιπροσώπων των ΗΠΑ μίλησε για 1.800. Η Websense, μια εταιρεία που προσφέρει στις επιχειρήσεις-πελάτες της λίστες με δικτυακές διευθύνσεις για να τις μπλοκάρουν, ισχυριζόταν προ μηνών ότι οι δικτυακοί τόποι του τζόγου υπερβαίνουν συνολικά τους 21.000! Όπως και να έχει όμως ,το μόνο σίγουρο είναι ότι συνεχώς αυξάνονται με γρήγορους ρυθμούς.

Οι δικτυακές επιχειρήσεις διεξαγωγής τυχερών παιγνίων ,εδρεύουν κατά το μεγαλύτερο ποσοστό τους στους λεγόμενους "υπεράκτιους" (offshore) φορολογικούς και όχι μόνο "παραδείσους" της Κεντρικής Αμερικής, της Καραϊβικής, του Ειρηνικού και άλλων εξωτικών περιοχών του κόσμου. Σε πολλές περιπτώσεις οι ιδιοκτήτες τους δεν είναι καν γνωστοί, αφού οι χώρες αυτές, εκτός από φορολογικοί, είναι και παράδεισοι του ιδιοκτησιακού και τραπεζικού απορρήτου.

Η συνολική επένδυση για τη δημιουργία μιας τέτοιας επιχείρησης αρχίζει από 500.000 δολάρια. Μπορεί όμως να ξεπεράσει και το ένα εκατομμύριο δολάρια ανάλογα κυρίως με τα δύο βασικότερα κονδύλια, που αφορούν στο κόστος της κρατικής άδειας και στην τεχνολογία που θα επιλέγει σε υλικό (hardware), λογισμικό, firewalls κ.λπ. Η κρατική άδεια κυμαίνεται, ανάλογα με τη συγκεκριμένη χώρα εγκατάστασης, από 10.000 μέχρι 250.000 δολάρια. Το λογισμικό, αν δεν υπάρχει η δυνατότητα παραγωγής του εκ των έσω, κοστίζει 300.000 δολάρια και άνω, συν στις περισσότερες περιπτώσεις και ένα ποσοστό επί του τζίρου ή από τα κέρδη. Με τον

έντονο όμως ανταγωνισμό που ήδη υπάρχει στο χώρο αυτόν, το ποσό που δίνεται ως προκαταβολή μπορεί να είναι αρκετά μικρό, ιδίως αν η εταιρεία λογισμικού λειτουργήσει ως οικοδεσπότης (ASP) της επιχείρησης τζόγου. Φυσικά, είναι απαραίτητο να προβλεφθούν και κάποια κονδύλια για έξοδα σύστασης, οργάνωσης και πρώτης εγκατάστασης, για προβολή (αφού είναι γνωστό ότι στο Διαδίκτυο, αν δεν σας ξέρουν, είναι σαν να μην υπάρχουν), καθώς και το αρχικό κεφάλαιο κίνησης, το οποίο πρέπει να είναι επαρκές έως τη στιγμή που οι εισπράξεις θα καλύπτουν τις πληρωμές στους κερδισμένους.

Ακολουθεί ένας συγκριτικός πίνακας του κόστους άδειας λειτουργίας επιχειρήσεων με τζόγο στο Internet:

ΧΩΡΑ	Κόστος Άδειας Λειτουργίας
Αυστραλία	\$350,000
Αντίγκουα	\$100,000
Άγ. Δομίνικος	\$25,000 μαζί με ένα ποσοστό από τα κέρδη
Κόστα Ρίκα	Ένα ελάχιστο κόστος για άδεια λειτουργίας μόνο

Για να γίνει ο οποιοσδήποτε ενδιαφερόμενος μέλος σε μια τέτοια εταιρία είναι κάτι το πολύ απλό. Αφού μπει στο δικτυακό τόπο (site) της εταιρίας συμπληρώνει μια φόρμα στοιχείων. Στην φόρμα αυτή πρέπει να αναφέρει ορισμένα προσωπικά του δεδομένα (όνομα ,διεύθυνση ,e-mail) και κατόπιν διαλέγει τον τρόπο με τον οποίο θα γίνονται οι χρηματικές του συναλλαγές με την εταιρία. Οι πιο συνηθισμένοι τρόποι είναι : μέσω πιστωτικής κάρτας ,με έμβασμα ,με προσωπική επιταγή και μέσω της western union. Αμέσως μετά θα του χορηγηθεί ένα "όνομα χρήστη"(username) και ένας "κωδικός πρόσβασης"(password) για να μπορεί να «μπαίνει» στο σύστημα . Από την στιγμή που του δίνεται το username και το password ,μπορεί να τζογάρει τα χρήματα του επί 24ώρου βάσεως ,365 μέρες το χρόνο.

Οι βασικοί λόγοι ,που ορισμένοι προτιμούν να τζογάρουν τα χρήματα τους μέσω του internet είναι οι εξής:

1) Το Internet δεν είναι ένα μέσο, αλλά είναι το κάθε μέσο. Δηλαδή έχει ταυτόχρονα τις ιδιότητες όλων των μέσων π.χ. της τηλεόρασης, του ραδιοφώνου, των έντυπων μέσων, των ηλεκτρονικών υπολογιστών. Συνήθως στις ανθρώπινες δραστηριότητες χρειάζονται πολλά μέσα για να επιτευχθεί μια και μόνο απ' αυτές, πράγμα που στο Internet λαμβάνουν όλες χώρα μέσα στο ίδιο. Για παράδειγμα κάποιος που θέλει να στοιχηματίσει σε ένα άλογο στον ιππόδρομο. Πρώτα θα πρέπει να πάει στο περίπτερο και να προμηθευτεί την εφημερίδα (έντυπο μέσο), από την οποία θα πληροφορηθεί σχετικά με την ιπποδρομία. Κατόπιν θα πάει στον πράκτορα για να καταθέσει το στοίχημα, αφού πάρει τα χρήματα π.χ. από τον τραπεζικό του λογαριασμό. Στη συνέχεια θα πρέπει να παρακολουθήσει από την τηλεόραση του ή και απευθείας το αποτέλεσμα της ιπποδρομίας, για να εισπράξει ακολούθως το κέρδος από το στοίχημα που έβαλε. Δηλαδή γίνεται χρήση τόσων μέσων προκειμένου να παίξει ένα στοίχημα στον ιππόδρομο. Ενώ αν έκανε χρήση του Internet, και με πρόσβαση σε μια ηλεκτρονική διεύθυνση, θα μπορούσε να κάνει όλες αυτές τις ενέργειες, χωρίς να φύγει καν από το σπίτι του, σε λιγότερο χρόνο, ευκολότερα και πιο φθηνά.

2) Οι δυνατότητες και οι επιλογές που προσφέρονται στον παίκτη είναι τεράστιες. Μέσα σε ένα τέτοιο δικτυακό τόπο μπορεί κάποιος να βρει:

• Όλα τα παιχνίδια των καζίνο σε πολύ πιστή απεικόνιση και ρεαλιστικό σχεδιασμό. Έχει δοθεί απίστευτη σημασία στην λεπτομέρεια. Ακούγονται ήχοι από το γύρισμα της μπίλιας της ρουλέτας ,τα κουδουνίσματα των κουλοχέρηδων ,ακόμη και κάτι που μοιάζει με ομιλίες παικτών στο βάθος, που δημιουργούν την ψευδαίσθηση ότι βρίσκεσαι σε πραγματικό καζίνο.

Επιπλέον παρέχεται η δυνατότητα ,να έχει ο παίκτης ανά πάσα στιγμή ,το πλήρες ιστορικό του παιχνιδιού του , στατιστικά στοιχεία που αφορούν το παιχνίδι του ,ακόμα και τις πιθανότητες για κάθε του ποντάρισμα.

- Αριθμολαχεία . Πολλά και διαφορετικά είδη αριθμολαχειών ,ανάλογα με το γούστο , τις προσδοκίες και τα χρήματα που διαθέτει ο κάθε παίκτης.

  - Γεγονότα προς στοιχηματισμό. Σε αυτόν τον τομέα πραγματικά βρίσκουμε ένα πολύ μεγάλο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Οι επιλογές του παίκτη είναι τεράστιες. Προσφέρονται όλα σχεδόν τα είδη των σπορ(ποδόσφαιρο ,μπάσκετ μέχρι κρίκετ και μπαντμινγκτον) , ο παίκτης έχει την δυνατότητα να ποντάρει κατά τη διάρκεια ενός γεγονότος ανάλογα με την εξέλιξη του και οι αποδόσεις που δίνονται είναι ελκυστικότερες λόγω της έλλειψης φορολογίας.
- 3) Επίσης κρίνεται σκόπιμο να αναφερθούν και κάποια άλλα στοιχεία που πιθανόν να λειτουργούν υπέρ του να επιλέξει κάποιος να τζογάρει μέσω του internet. Προσφέρονται λοιπόν ,δεδουλευμένα κίνητρα όπως ,κληρώσεις με σημαντικά δώρα ,ταξίδια ,προσφορά ενός χρηματικού ποσού με την εγγραφή κάποιου μέλους και δωρεάν ενημέρωση για αθλητικά γεγονότα ,είτε μέσω e-mail ,είτε με μήνυμα στο κινητό τηλέφωνο(sms) του πελάτη. Επιπλέον δίνεται η δυνατότητα ομιλίας με άλλους παίκτες ζωντανά ,να γίνουν γνωριμίες με άτομα του αντίθετου φύλου καθώς και παρακολούθηση φαντασμαγορικών σόου μέσα από την οθόνη του ηλεκτρονικού υπολογιστή εντελώς δωρεάν.

6. ΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ **ΕΡΕΥΝΑΣ**

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να εξετάσουμε ορισμένα δημογραφικά χαρακτηριστικά ,αλλά και μορφές συμπεριφοράς των ατόμων που πιθανώς είναι εξαρτημένα από τον τζόγο. Αποφασίσαμε να κάνουμε την έρευνα αυτή με την χρήση ερωτηματολογίων και προσωπικής συνέντευξης – επαφής. Το θέμα που προέκυψε αμέσως είναι, πως θα καταφέρναμε να εντοπίσουμε και να ξεχωρίσουμε τα άτομα αυτά, γιατί όπως είναι λογικό, δεν έχουν όλοι οι παίκτες τυχερών παιχνιδιών εξάρτηση από αυτά. Για την πραγματοποίηση του στόχου αυτού, πολύτιμη ήταν η συμβολή ενός διεθνούς οργανισμού, του οποίου η ονομασία είναι ,«Ανώνυμοι Τζογαδόροι» (Anonymous Gamblers).

Σε αυτό το σημείο κρίνεται σκόπιμο να γίνει μια σύντομη αναφορά στον οργανισμό των «Ανώνυμων Τζογαδόρων». Είναι ένας μη κερδοσκοπικός οργανισμός με σκοπό να βοηθήσει τα άτομα που είναι εθισμένα στα τυχερά παίγνια. Η πρώτη μέρα λειτουργίας του ήταν η 13^η Σεπτεμβρίου του 1957 στο Los Angeles της California. Από τότε, οι δραστηριότητές του συνεχώς αυξάνονται και εξελίσσονται σε διάφορες χώρες του κόσμου, με σκοπό πάντα να βοηθηθούν οι εξαρτημένοι τζογαδόροι.

Ο τρόπος μέσω του οποίου τα μέλη του οργανισμού προσπαθούν να αποβάλλουν το πάθος τους για τα τυχερά παιχνίδια, στηρίζεται καθαρά στην ψυχολογική υποστήριξη και στην ειλικρινή επικοινωνία. Στους «Ανώνυμους Τζογαδόρους» πιστεύουν, ότι η αρχή και το πιο σημαντικό στοιχείο για κάποιον που έχει πρόβλημα εθισμού στο τζόγο προκειμένου να θεραπευτεί, είναι να το διαπιστώσει και να το παραδεχτεί πρώτα ο ίδιος. Για αυτό ακριβώς το σκοπό έχει δημιουργηθεί ένα ερωτηματολόγιο από είκοσι (20) ερωτήσεις, ψυχογραφικού

περιεχομένου, με βάση τις οποίες μπορεί κάποιος να διαπιστώσει αν έχει πιθανώς εξάρτηση από τον τζόγο. Η απάντηση σε αυτές τις ερωτήσεις είναι με ένα ΝΑΙ ή ΟΧΙ. Αν το σύνολο των απαντήσεων ΝΑΙ σε αυτές τις 20 ερωτήσεις είναι άνω των επτά (7), τότε πιθανότατα το άτομο που έχει συμπληρώσει το ερωτηματολόγιο είναι εξαρτημένος τζογαδόρος.

Αυτή ακριβώς την μέθοδο χρησιμοποιήσαμε για να μπορέσουμε να διακρίνουμε ποιοι από αυτούς που παίζουν τυχερά παιχνίδια είναι πιθανώς εξαρτημένοι. Εδώ πρέπει να αναφέρουμε, ότι υπάρχουν και άλλα παρόμοια ερωτηματολόγια με τον ίδιο ακριβώς σκοπό από διάφορους ψυχιατρικούς οργανισμούς. Διαλέξαμε όμως το συγκεκριμένο ερωτηματολόγιο, γιατί ήταν πιο πλήρες, πιο αναλυτικό και πιο ευκολονόητο από τα υπόλοιπα.

Το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιούν στους «Ανώνυμους Τζογαδόρους» και κατά συνέπεια και εμείς στην παρούσα έρευνα είναι το ακόλουθο:

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ (1)

- 1) Έχετε χάσει ποτέ χρόνο από τη δουλειά σας εξαιτίας του τζόγου; **ΝΑΙ ΟΧΙ**
- 2) Εξαιτίας του τζόγου έχει ποτέ διαταραχθεί η οικογενειακή σας ζωή; **ΝΑΙ ΟΧΙ**
- 3) Έχει επηρεάσει τη φήμη σας ο τζόγος; **ΝΑΙ ΟΧΙ**
- 4) Έχετε νοιώσει ποτέ μετανιωμένος μετά από τζόγο; **ΝΑΙ ΟΧΙ**
- 5) Έχετε ποτέ τζογάρει προκειμένου να ξεπληρώσετε χρέη ή να ξεπεράσετε γενικότερες οικονομικές δυσκολίες; **ΝΑΙ ΟΧΙ**

- 6) Έχει ποτέ προξενήσει ο τζόγος μείωση των φιλοδοξιών και της αποδοτικότητάς σας; **ΝΑΙ ΟΧΙ**
- 7) Αφού έχετε χάσει στο τζόγο νοιώθετε ότι πρέπει να ξαναπαίζετε όσο το δυνατόν γίνεται συντομότερα προκειμένου να ανακτήσετε τα χαμένα χρήματα; **ΝΑΙ ΟΧΙ**
- 8) Αφού έχετε κερδίσει νοιώθετε μια έντονη τάση να ξαναπαίζετε και να κερδίσετε ακόμα περισσότερα; **ΝΑΙ ΟΧΙ**
- 9) Τζογάρετε συχνά μέχρι του σημείου να ξοδέψετε όλα τα χρήματα σας; **ΝΑΙ ΟΧΙ**
- 10) Έχετε ποτέ δανειστεί χρήματα προκειμένου να παίξετε; **ΝΑΙ ΟΧΙ**
- 11) Έχετε ποτέ πουλήσει κάτι προκειμένου να εξοικονομήσετε χρήματα για να παίξετε; **ΝΑΙ ΟΧΙ**
- 12) Είστε εναντίον στο να χρησιμοποιείται χρήματα που έχετε αποφασίσει να τζογάρετε προκειμένου να καλύψετε κάποια κανονικά (τρέχοντα) έξοδα; **ΝΑΙ ΟΧΙ**
- 13) Ο τζόγος σας κάνει να δείχνετε μειωμένο ενδιαφέρον τόσο για την ευημερία του εαυτού σας όσο και για της οικογένειά σας; **ΝΑΙ ΟΧΙ**
- 14) Έχετε ποτέ τζογάρει για να «ξεφύγετε» από έννοιες και προβλήματα που σας απασχολούν; **ΝΑΙ ΟΧΙ**
- 15) Έχετε ποτέ τζογάρει για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από αυτό που είχατε κατά νου; **ΝΑΙ ΟΧΙ**
- 16) Έχετε ποτέ διαπράξει ή σκεφθήκατε να διαπράξετε μια παράνομη πράξη προκειμένου να κερδίσετε χρήματα για τζόγο; **ΝΑΙ ΟΧΙ**
- 17) Σας έχει κάνει ποτέ ο τζόγος να έχετε αϋπνίες ή δυσκολίες ύπνου; **ΝΑΙ ΟΧΙ**

18) Οι διαμάχες ,οι αντιδικίες και οι απογοητεύσεις σας κάνουν να θέλετε έντονα να τζογάρετε; **ΝΑΙ ΟΧΙ**

19) Έχετε ποτέ νοιώσει την τάση να «γιορτάσετε» κάποιο ευχάριστο γεγονός τζογάροντας; **ΝΑΙ ΟΧΙ**

20) Έχετε ποτέ αναρωτηθεί ότι η ενασχόληση σας με τον τζόγο ίσως είναι αυτοκαταστροφική; **ΝΑΙ ΟΧΙ**

Αυτό το ερωτηματολόγιο λοιπόν χρησιμοποιήσαμε για να δούμε πόσοι από αυτούς που ερωτήθηκαν είναι ενδεχομένως παθολογικοί παίκτες. Συνολικά ερωτήθηκαν 512 παίκτες τυχερών παιγνίων σε διάφορους χώρους διεξαγωγής τζόγου. Επιλέξαμε 5 πολυσύχναστα πρακτορεία του ΟΠΑΠ, τον ιππόδρομο Φαλήρου καθώς και τα καζίνο Λουτρακίου και Πάρνηθας. Ο λόγος για τον οποίο αποφασίσαμε η έρευνά μας να διεξαχθεί σε διάφορα μέρη, είναι γιατί η νοοτροπία των παικτών διαφέρει από παιχνίδι σε παιχνίδι. Διαφορετική είναι η νοοτροπία και η ψυχολογία αυτού που παίζει στο καζίνο και διαφορετική αυτού που παίζει ΠΡΟ-ΠΟ παραδείγματος χάρη. Προσπαθήσαμε δηλαδή να αποκομίσουμε μια σφαιρική εικόνα. Σε αυτό το σημείο αξίζει επίσης να ειπωθεί, ότι η προθυμία των ερωτώμενων ήταν αρκετά μεγάλη στα πρακτορεία του ΟΠΑΠ, ικανοποιητική στον ιππόδρομο και μικρή στα καζίνο.

Από αυτά τα 512 άτομα, τα 100 απάντησαν στις 20 προαναφερθείσες ερωτήσεις με περισσότερα από επτά (7) ΝΑΙ. Έχουμε δηλαδή ένα ποσοστό της τάξης του 19,53%. Οι παίκτες λοιπόν αυτοί θεωρήσαμε ότι είναι πιθανώς εξαρτημένοι και αφού συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο του οργανισμού των «Ανώνυμων Τζογαδόρων», τους διανεμήθηκε ένα επιπλέον ερωτηματολόγιο τεσσάρων (4) ερωτήσεων που τους ζητούσε να συμπληρώσουν ορισμένα δημογραφικά τους χαρακτηριστικά. Οι τέσσερις αυτές ερωτήσεις και οι προσαρμοσμένες (καθορισμένες) επιλογές απαντήσεών τους είναι οι ακόλουθες :

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ (2)

A. Ποιο είναι το συνολικό μηνιαίο προσωπικό σας εισόδημα;

- εώς 500 ευρώ
- 500 – 700 ευρώ
- 700 – 1000 ευρώ
- 1000 – 1500 ευρώ
- 1500 – 2000 ευρώ
- 2000 – 2500 ευρώ
- 2500 – 3000 ευρώ
- 3000 ευρώ και άνω

B. Ποια είναι η ηλικία σας;

- εώς 25 ετών
- 25 – 35 ετών
- 35 – 45 ετών
- 45 – 55 ετών
- 55 – 65 ετών
- 65 και άνω

Γ. Ποιο είναι το επίπεδο μόρφωσής σας;

- απόφοιτος / η Δημοτικού
- απόφοιτος / η Γυμνασίου
- απόφοιτος / η Λυκείου
- απόφοιτος / η Ανώτερης ή Ανώτατης Σχολής
- κάτοχος Μεταπτυχιακού Τίτλου

Δ. Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

- άγαμος / η
- έγγαμος / η
- έγγαμος / η με παιδιά
- διαζευγμένος / η
- διαζευγμένος / η με παιδιά
- άλλο

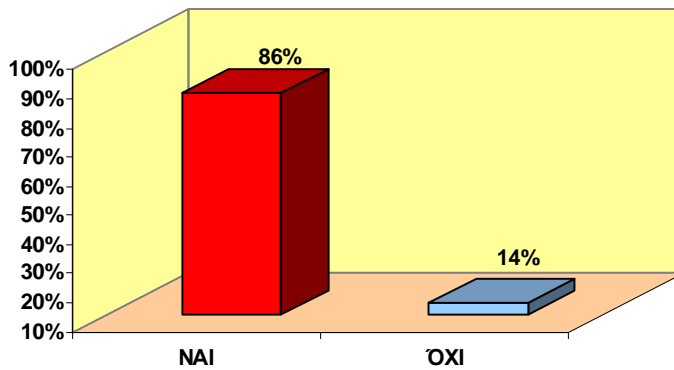
Μέσα λοιπόν από τις τέσσερις (4) αυτές ερωτήσεις, αλλά και σε συνδυασμό με τις είκοσι (20) ψυχογραφικές ερωτήσεις που «δανειστήκαμε» από τους “Ανώνυμους Τζογαδόρους”, προσπαθήσαμε να βγάλουμε ορισμένα συμπεράσματα για τους εξαρτημένους παίκτες. Στις επόμενες σελίδες παρουσιάζονται και αναλύονται τα αποτελέσματα αυτής μας της έρευνας.

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ
ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΙΣ 20
ΨΥΧΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

7.1. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

1. Έχετε χάσει ποτέ χρόνο από τη δουλειά σας εξαιτίας του τζόγου;

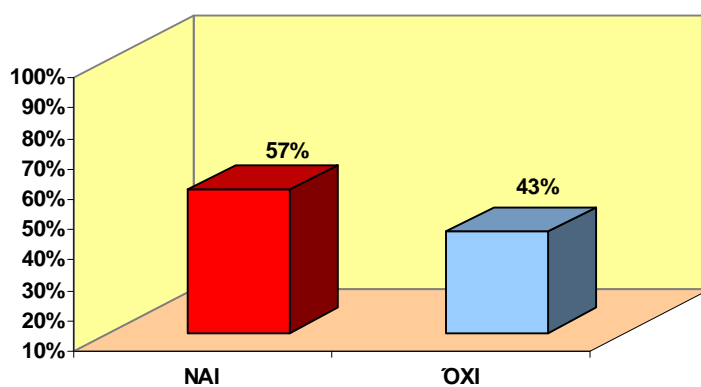
	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	86	86 %
ΌΧΙ	14	14 %
ΣΥΝΟΛΟ	100	100 %

Από το σύνολο των 100 πιθανά εθισμένων παικτών τυχερών παιχνιδιών το 86% απάντησε **ΝΑΙ** στην *ερώτηση 1* και το υπόλοιπο 14% **ΌΧΙ**.

2. Εξαιτίας του τζόγου έχει ποτέ διαταραχθεί η οικογενειακή σας ζωή;

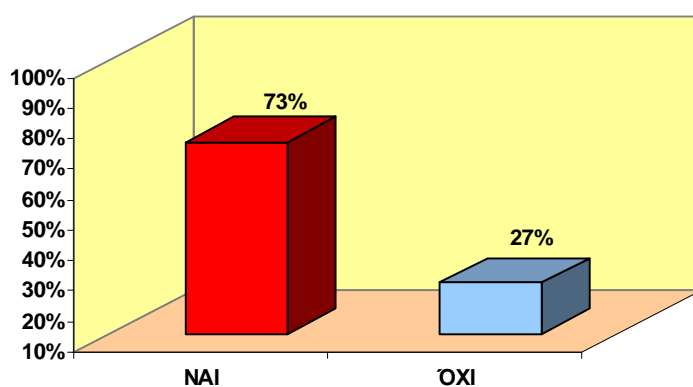
	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	57	57 %
ΌΧΙ	43	43 %
ΣΥΝΟΛΟ	100	100 %

Από το σύνολο των 100 πιθανά εθισμένων παικτών τυχερών παιχνιδιών το 57% απάντησε **ΝΑΙ** στην *ερώτηση 2* και το υπόλοιπο 43% **ΌΧΙ**.

3. Έχει επηρεάσει τη φήμη σας ο τζόγος;

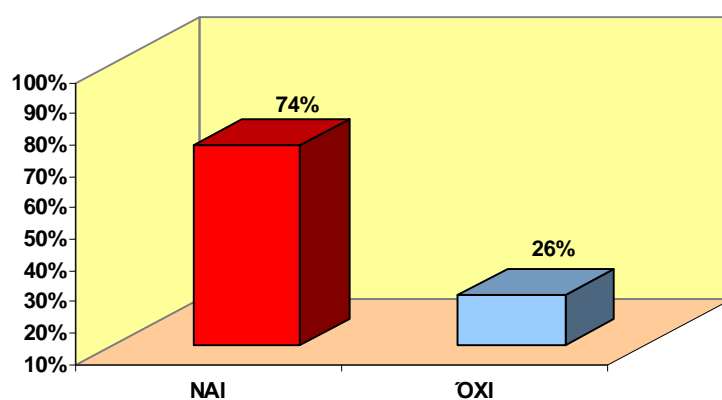
	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	73	73 %
ΌΧΙ	27	27 %
ΣΥΝΟΛΟ	100	100 %

Από το σύνολο των 100 πιθανά εθισμένων παικτών τυχερών παιχνιδιών το 73% απάντησε **ΝΑΙ** στην *ερώτηση 3* και το υπόλοιπο 27% **ΌΧΙ**.

4. Έχετε νοιώσει ποτέ μετανοιωμένος μετά από τζόγο;

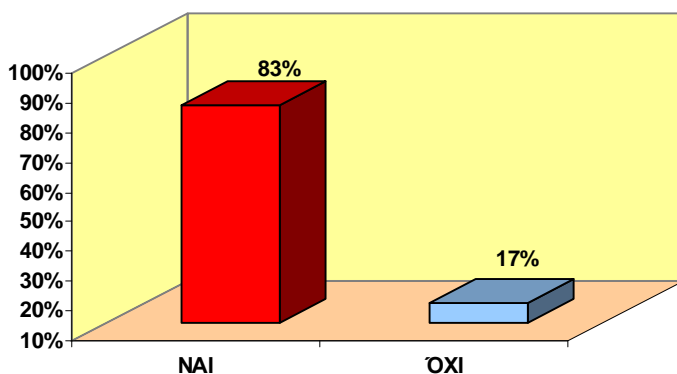
	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	74	74 %
ΌΧΙ	26	26 %
ΣΥΝΟΛΟ	100	100 %

Από το σύνολο των 100 πιθανά εθισμένων παικτών τυχερών παιχνιδιών το 74% απάντησε **ΝΑΙ** στην *ερώτηση 4* και το υπόλοιπο 26% **ΌΧΙ**.

5. Έχετε ποτέ τζογάρει προκειμένου να ξεπληρώσετε χρέη ή να ξεπεράσετε γενικότερες οικονομικές δυσκολίες;

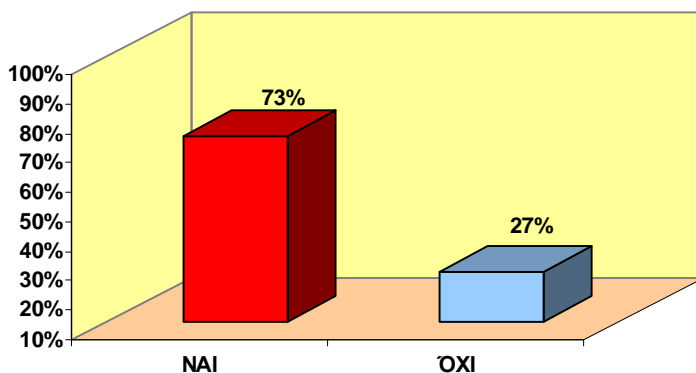
	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	83	83 %
ΌΧΙ	17	17 %
ΣΥΝΟΛΟ	100	100 %

Από το σύνολο των 100 πιθανά εθισμένων παικτών τυχερών παιχνιδιών το 83% απάντησε **ΝΑΙ** στην **ερώτηση 5** και το υπόλοιπο 17% **ΌΧΙ**.

6. Έχει ποτέ ο τζόγος προξενήσει μείωση των φιλοδοξιών και της αποδοτικότητάς σας;

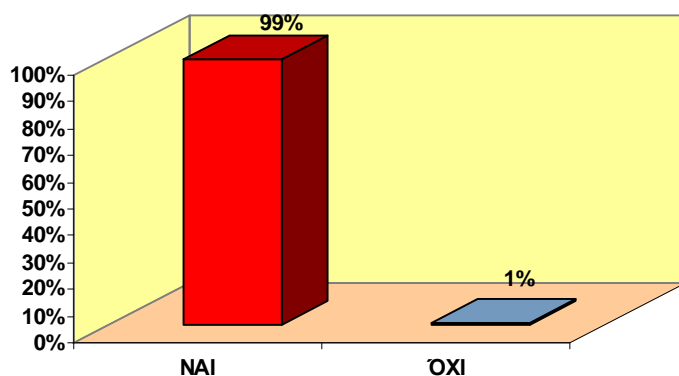
	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	73	73 %
ΌΧΙ	27	27 %
ΣΥΝΟΛΟ	100	100 %

Από το σύνολο των 100 πιθανά εθισμένων παικτών τυχερών παιχνιδιών το 73% απάντησε **ΝΑΙ** στην **ερώτηση 6** και το υπόλοιπο 27% **ΌΧΙ**.

7. Αφού έχετε χάσει στο τζόγο νοιώθετε ότι πρέπει να ξαναπαίζετε όσο το δυνατόν γίνετε συντομότερα προκειμένου να ανακτήσετε τα χαμένα;

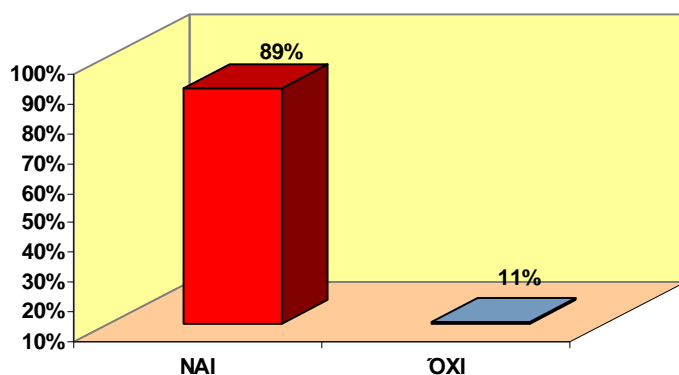
	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	99	99 %
ΌΧΙ	1	1 %
ΣΥΝΟΛΟ	100	100 %

Από το σύνολο των 100 πιθανά εθισμένων παικτών τυχερών παιχνιδιών το 99% απάντησε **ΝΑΙ** στην *ερώτηση 7* και το υπόλοιπο 1% **ΌΧΙ**.

8. Αφού έχετε κερδίσει νοιώθετε μια έντονη τάση να ξαναπαίζετε και να κερδίσετε ακόμα περισσότερα;

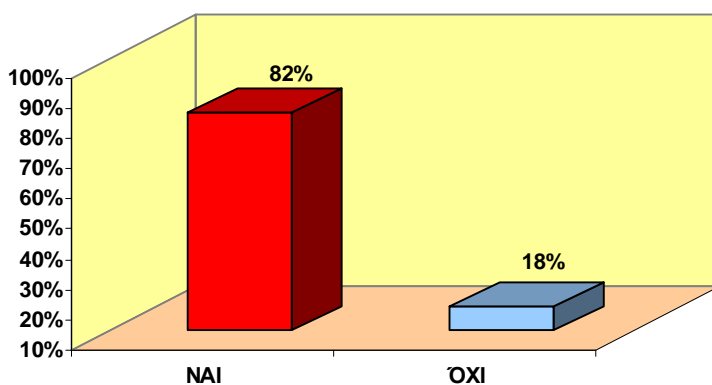
	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	89	89 %
ΌΧΙ	11	11 %
ΣΥΝΟΛΟ	100	100 %

Από το σύνολο των 100 πιθανά εθισμένων παικτών τυχερών παιχνιδιών το 89% απάντησε **ΝΑΙ** στην *ερώτηση 8* και το υπόλοιπο 11% **ΌΧΙ**.

9. Τζογάρετε συχνά μέχρι του σημείου να ξοδέψετε όλα σας τα χρήματα;

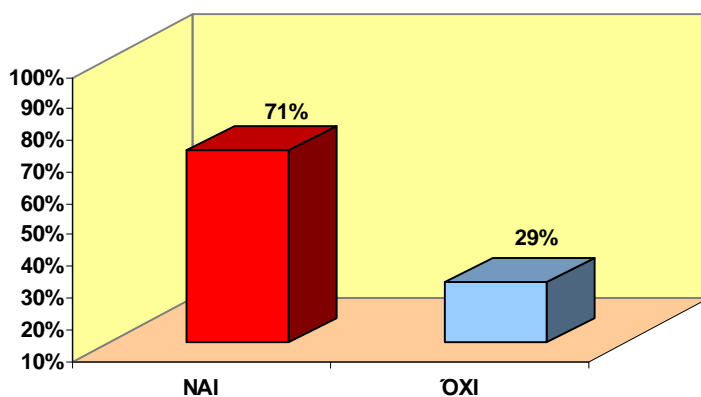
	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	82	82 %
ΌΧΙ	18	18 %
ΣΥΝΟΛΟ	100	100 %

Από το σύνολο των 100 πιθανά εθισμένων παικτών τυχερών παιχνιδιών το 82% απάντησε **ΝΑΙ** στην **ερώτηση 9** και το υπόλοιπο 18% **ΌΧΙ**.

10. Έχετε δανειστεί χρήματα προκειμένου να παίξετε;

	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	71	71 %
ΌΧΙ	29	29 %
ΣΥΝΟΛΟ	100	100 %

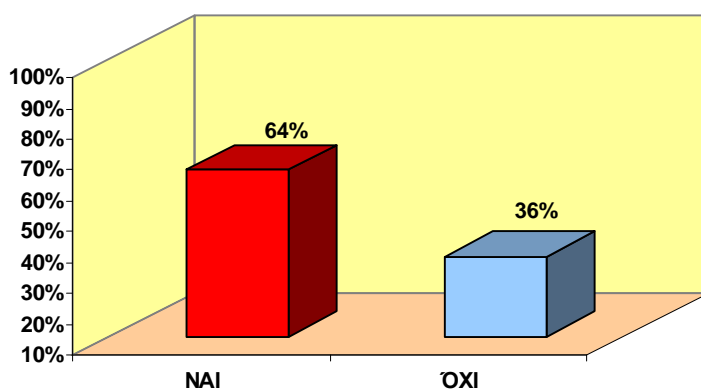

Από το σύνολο των 100 πιθανά εθισμένων παικτών τυχερών παιχνιδιών το 71% απάντησε **ΝΑΙ** στην **ερώτηση 10** και το υπόλοιπο 29% **ΌΧΙ**.

11. Έχετε ποτέ πουλήσει κάτι προκειμένου να εξοικονομήσετε χρήματα για να παίξετε;

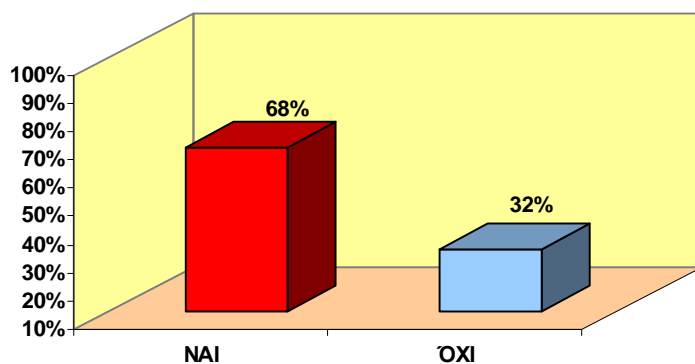
	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	64	64 %
ΌΧΙ	36	36 %
ΣΥΝΟΛΟ	100	100 %

Από το σύνολο των 100 πιθανά εθισμένων παικτών τυχερών παιχνιδιών το 64% απάντησε **ΝΑΙ** στην **ερώτηση 11** και το υπόλοιπο 36% **ΌΧΙ**.

12. Είστε εναντίον στο να χρησιμοποιείται χρήματα που έχετε κερδίσει από τζόγο προκειμένου να καλύψετε κάποια βασικά ή τρέχοντα έξοδα;

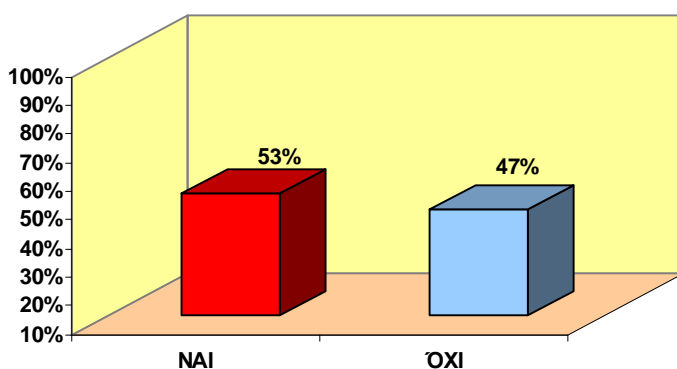
	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	68	68 %
ΌΧΙ	32	32 %
ΣΥΝΟΛΟ	100	100 %

Από το σύνολο των 100 πιθανά εθισμένων παικτών τυχερών παιχνιδιών το 68% απάντησε **ΝΑΙ** στην **ερώτηση 12** και το υπόλοιπο 32% **ΌΧΙ**

13. Ο τζόγος σας κάνει να δείχνετε μειωμένο ενδιαφέρον τόσο για την ευημερία του εαυτού σας όσο και για της οικογένειάς σας;

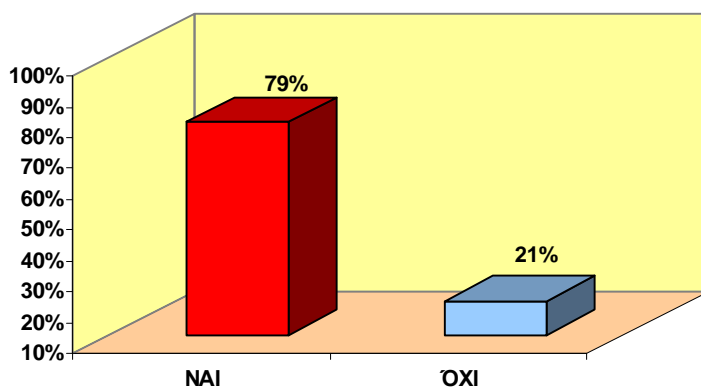
	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	53	53 %
ΌΧΙ	47	47 %
ΣΥΝΟΛΟ	100	100 %

Από το σύνολο των 100 πιθανά εθισμένων παικτών τυχερών παιχνιδιών το 53% απάντησε **ΝΑΙ** στην **ερώτηση 13** και το υπόλοιπο 47% **ΌΧΙ**.

14. Έχετε ποτέ τζογάρει για να «ξεφύγετε» από έννοιες και προβλήματα που σας απασχολούν;

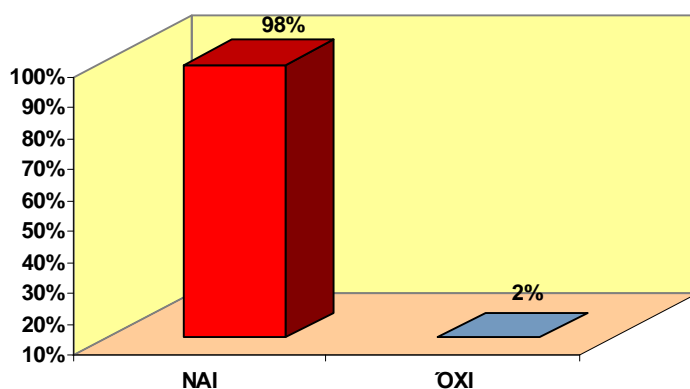
	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	79	79 %
ΌΧΙ	21	21 %
ΣΥΝΟΛΟ	100	100 %

Από το σύνολο των 100 πιθανά εθισμένων παικτών τυχερών παιχνιδιών το 79% απάντησε **ΝΑΙ** στην **ερώτηση 14** και το υπόλοιπο 21% **ΌΧΙ**.

15. Έχετε ποτέ τζογάρει για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από αυτό που είχατε κατά νου;

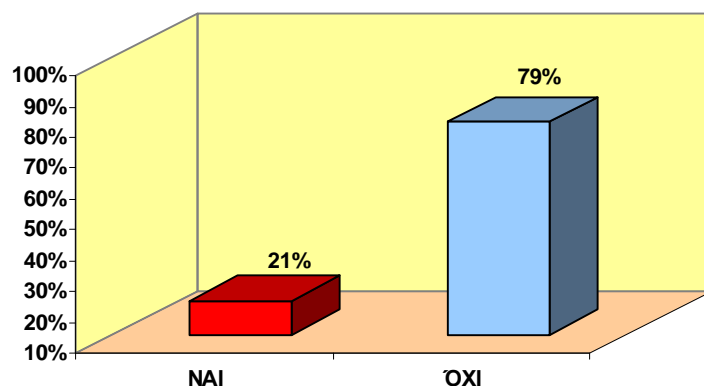
	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	98	98 %
ΌΧΙ	2	2 %
ΣΥΝΟΛΟ	100	100 %

Από το σύνολο των 100 πιθανά εθισμένων παικτών τυχερών παιχνιδιών το 98% απάντησε **ΝΑΙ** στην **ερώτηση 15** και το υπόλοιπο 2% **ΌΧΙ**.

16. Έχετε ποτέ διαπράξει ή σκεφθήκατε να διαπράξετε μια παράνομη πράξη προκειμένου να κερδίσετε χρήματα για να παίξετε;

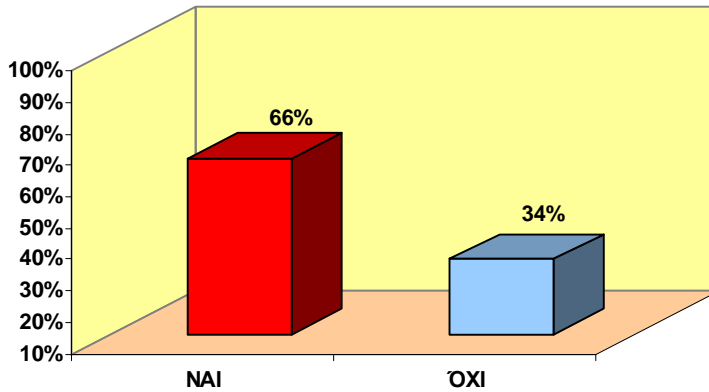
	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	21	21 %
ΌΧΙ	79	79 %
ΣΥΝΟΛΟ	100	100 %

Από το σύνολο των 100 πιθανά εθισμένων παικτών τυχερών παιχνιδιών το 21% απάντησε **ΝΑΙ** στην **ερώτηση 1** και το υπόλοιπο 79% **ΌΧΙ**.

17. Σας έχει κάνει ποτέ ο τζόγος να έχετε αϋπνίες ή δυσκολίες ύπνου;

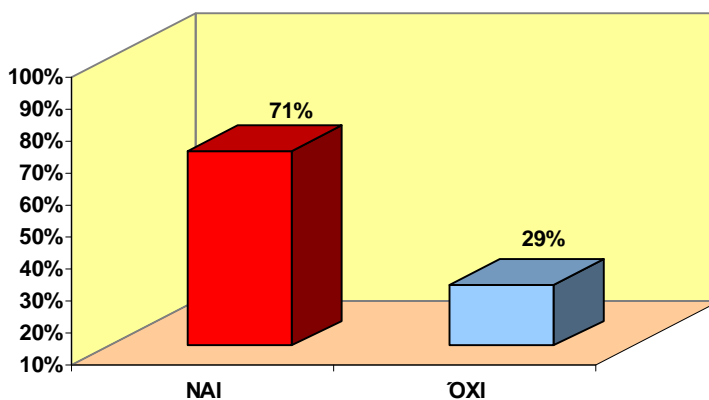
	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	66	66 %
ΌΧΙ	34	34 %
ΣΥΝΟΛΟ	100	100 %

Από το σύνολο των 100 πιθανά εθισμένων παικτών τυχερών παιχνιδιών το 66% απάντησε **ΝΑΙ** στην *ερώτηση 17* και το υπόλοιπο 34% **ΌΧΙ**.

18. Οι διαμάχες, οι αντιδικίες και οι απογοητεύσεις σας κάνουν να θέλετε έντονα να τζογάρετε;

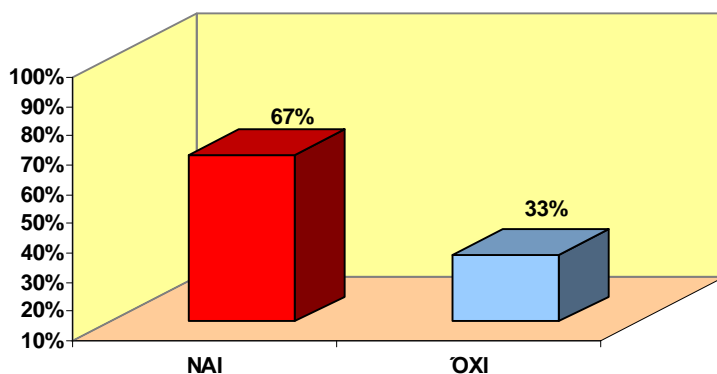
	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	71	71 %
ΌΧΙ	29	29 %
ΣΥΝΟΛΟ	100	100 %

Από το σύνολο των 100 πιθανά εθισμένων παικτών τυχερών παιχνιδιών το 71% απάντησε **ΝΑΙ** στην *ερώτηση 18* και το υπόλοιπο 29% **ΌΧΙ**.

19. Έχετε ποτέ νοιώσει τη τάση να «γιορτάσετε» κάποιο ευχάριστο περιστατικό τζογάροντας;

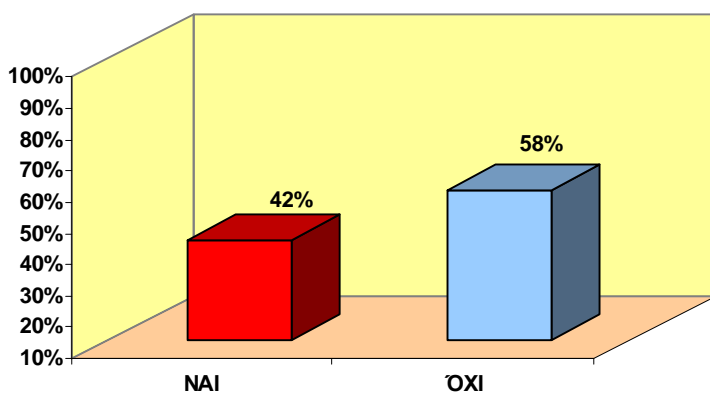
	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	67	67 %
ΌΧΙ	33	33 %
ΣΥΝΟΛΟ	100	100 %

Από το σύνολο των 100 πιθανά εθισμένων παικτών τυχερών παιχνιδιών το 67% απάντησε **ΝΑΙ** στην **ερώτηση 19** και το υπόλοιπο 33% **ΌΧΙ**.

20. Έχετε ποτέ αναρωτηθεί ότι η ενασχόληση σας με το τζόγο ίσως είναι αυτοκαταστροφική;

	Συχνότητα	Ποσοστό
ΝΑΙ	42	42 %
ΌΧΙ	58	58 %
ΣΥΝΟΛΟ	100	100 %

Από το σύνολο των 100 πιθανά εθισμένων παικτών τυχερών παιχνιδιών το 42% απάντησε **ΝΑΙ** στην **ερώτηση 20** και το υπόλοιπο 58% **ΌΧΙ**.

7.2. ΓΕΝΙΚΑ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Οι εθισμένοι στα τυχερά παιχνίδια είναι αρκετά πιθανό να αντιμετωπίζουν, άλλοι σε μικρότερο και άλλοι σε μεγαλύτερο βαθμό, κάποια προβλήματα σε διάφορους τομείς της ζωής τους. Τα πιο φανερά εντοπίζονται κυρίως στην οικογενειακή τους ζωή, στον επηρεασμό της ψυχολογίας τους, στις κοινωνικές τους σχέσεις αλλά και στον επαγγελματικό τους τομέα. Πιο συγκεκριμένα :

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΤΟΥΣ ΖΩΗ

Αυτό διαφαίνεται από τις απαντήσεις στις εξής ερωτήσεις :

12) Είστε εναντίον στο να χρησιμοποιείται χρήματα που έχετε κερδίσει από τζόγο προκειμένου να καλύψετε κάποια βασικά ή τρέχοντα έξοδα;

11) Έχετε ποτέ πουλήσει κάτι προκειμένου να εξοικονομήσετε χρήματα για να παίξετε;

2) Εξαιτίας του τζόγου έχει ποτέ διαταραχθεί η οικογενειακή σας ζωή;

9) Τζογάρετε συχνά μέχρι του σημείου να ξοδέψετε όλα σας τα χρήματα;

13) Ο τζόγος σας κάνει να δείχνετε μειωμένο ενδιαφέρον τόσο για την ευημερία του εαυτού σας όσο και για της οικογένειάς σας;

Μέσα από αυτές τις ερωτήσεις και αναλογιζόμενοι το σημαντικό ποσοστό αυτών που απάντησαν ΝΑΙ καταλαβαίνουμε, ότι πιθανότατα η εξάρτηση ενός ατόμου από τον τζόγο δημιουργεί προβλήματα και στην οικογένειά του. Είτε με την μορφή ψυχολογικής φθοράς, είτε με την παραμέλησή της, ξοδεύοντας χρήματα για τζόγο, ενώ θα έπρεπε να τα διαθέτει για να καλύψει διάφορες ανάγκες της οικογένειας.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΤΟΥΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Οι απαντήσεις στις ακόλουθες ερωτήσεις μας το φανερώνουν :

3) Έχει επηρεάσει τη φήμη σας ο τζόγος;

19) Έχετε ποτέ νοιώσει τη τάση να «γιορτάσετε» κάποιο ευχάριστο περιστατικό τζογάροντας;

18) Οι διαμάχες ,οι αντιδικίες και οι απογοητεύσεις σας κάνουν να θέλετε έντονα να τζογάρετε;

14) Έχετε ποτέ τζογάρει για να «ξεφύγετε» από έννοιες και προβλήματα που σας απασχολούν;

Μέσα από τις άνωθεν ερωτήσεις βλέπουμε ότι το άτομο που είναι παθολογικά εξαρτώμενο από το τζόγο δείχνει κάποιες τάσεις που θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν αντικοινωνικές. Σε στιγμές δηλαδή που ο μέσος άνθρωπος θα επιζητούσε την επαφή του με άλλους, οι τζογαδόροι προτιμούν να απομονώνονται και να ασχολούνται με το πάθος τους. Επίσης, συγκεκριμένα από την ερώτηση 3 διακρίνουμε μια τάση της κοινωνίας να στιγματίζει τους φανατικούς τζογαδόρους. Όλα αυτά υποστηρίζονται από το υψηλό ποσοστό καταφατικών απαντήσεων που δόθηκαν στις συγκεκριμένες ερωτήσεις.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΟΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΤΟΥΣ ΤΟΜΕΑ

Αυτό προκύπτει από τις απαντήσεις στις εξής ερωτήσεις :

6) Έχει ποτέ ο τζόγος προξενήσει μείωση των φιλοδοξιών και της αποδοτικότητάς σας;

1) Έχετε χάσει ποτέ χρόνο από τη δουλειάς σας εξαιτίας του τζόγου

Τα ποσοστά αυτών που απάντησαν με **ΝΑΙ** στις ερωτήσεις **1** και **6** είναι πραγματικά υψηλά. 86% και 73% αντίστοιχα. Εξαιτίας του τζόγου δηλαδή, φαίνονται να φέρονται με ασυνέπεια στις επαγγελματικές τους υποχρεώσεις, να χάνουν την όρεξή τους για εργασία και να μειώνονται οι στόχοι και τα κίνητρα τους. Αυτό είναι πολύ σημαντικό αν αναλογιστούμε το γεγονός, ότι ένας άτομο περνά το μεγαλύτερο ίσως χρόνο της μέρας του στον εργασιακό του χώρο και ότι η μη σωστή και «υγιής» σχέση του ατόμου με το επάγγελμα το οποίο ασκεί, οδηγεί σε δυσάρεστες συνέπειες όπως : η κακή ψυχολογία, τα τεταμένα νεύρα που επηρεάζουν όσους είναι γύρω του και ειδικότερα το άμεσο περιβάλλον του, η αδιαφορία και η έλλειψη φιλοδοξιών και ουσιαστικών στόχων στη ζωή του.

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΣΤΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥΣ

Αυτό διαφαίνεται από τις απαντήσεις στις εξής ερωτήσεις :

17) Σας έχει κάνει ποτέ ο τζόγος να έχετε αϋπνίες ή δυσκολίες ύπνου;

16) Έχετε ποτέ διαπράξει ή σκεφθήκατε να διαπράξετε μια παράνομη πράξη προκειμένου να κερδίσετε χρήματα για να παίξετε;

7) Αφού έχετε χάσει στο τζόγο νοιώθετε ότι πρέπει να ξαναπαίξετε όσο το δυνατόν γίνετε συντομότερα προκειμένου να ανακτήσετε τα χαμένα;

8) Αφού έχετε κερδίσει νοιώθετε μια έντονη τάση να ξαναπαίξετε και να κερδίσετε ακόμα περισσότερα;

20) Έχετε ποτέ αναρωτηθεί ότι η ενασχόληση σας με το τζόγο ίσως είναι αυτοκαταστροφική;

15) Έχετε ποτέ τζογάρει για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από αυτό που είχατε κατά νου;

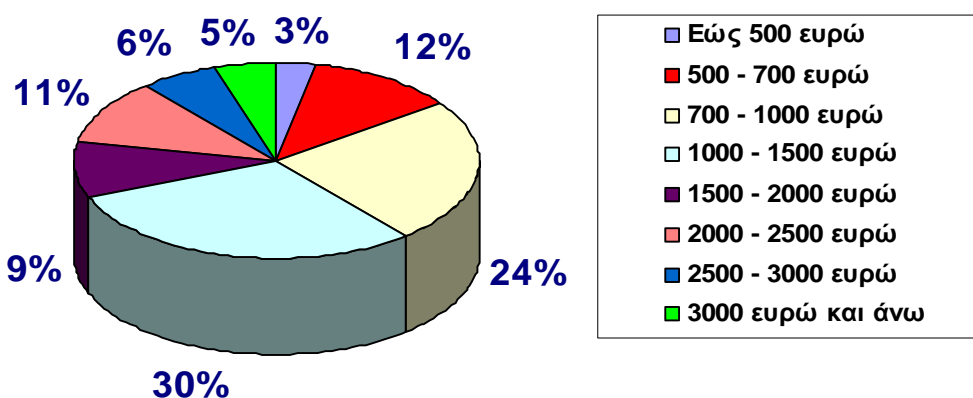
Όλες αυτές οι ερωτήσεις μας δείχνουν πως ο τζόγος επηρεάζει τα εξαρτημένα άτομα στην ψυχολογία τους. Από τα ποσοστά που προέκυψαν μπορούμε να εξάγουμε κάποια χρήσιμα συμπεράσματα: Τα άτομα αυτά έχουν αυξημένο άγχος και στρες. Ο τζόγος γίνεται έμμονη ιδέα για αυτούς. Χάνουν συχνά την αίσθηση του χρόνου και του χρήματος. Δεν είναι τυχαία άλλωστε και τα τεράστια ποσοστά στις ερωτήσεις 7 και 8 (99% και 89% αντίστοιχα !!!). Ακόμα προκύπτει, έστω και σε σημαντικά μικρότερο βαθμό, θέμα ηθικής τάξης, μέσω της ερώτησης 16 (21% των απαντήσεων ήταν ΝΑΙ).

Όλα αυτά που αναφέρουμε, υποστηρίζονται και από την επιστήμη της ψυχολογίας που σε γενικές γραμμές αναφέρει, ότι οι εξαρτημένοι τζογαδόροι είναι άτομα που χρίζουν έντονης ψυχολογικής υποστήριξης.

8. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ
ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ 4 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ
ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

A. Ποιο είναι το συνολικό μηνιαίο προσωπικό σας εισόδημα;

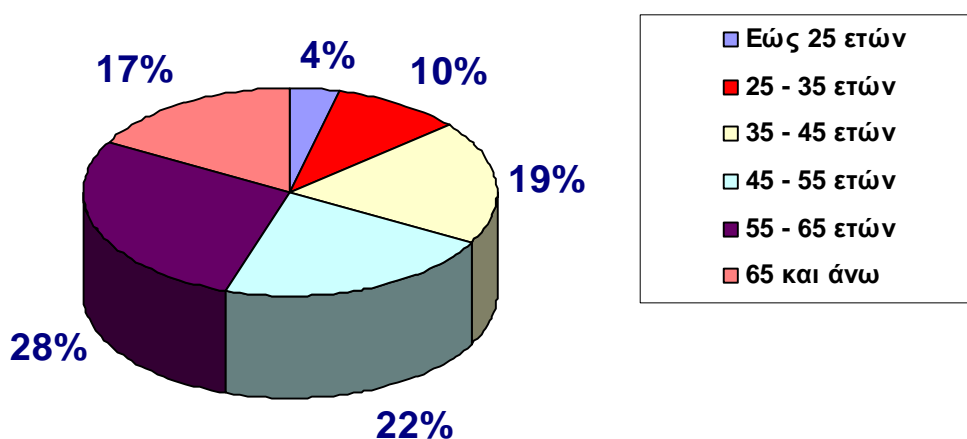
	Συχνότητα	Ποσοστό
Εώς 500 ευρώ	3	3 %
500 – 700 ευρώ	12	12 %
700 - 1000 ευρώ	24	24 %
1000 - 1500 ευρώ	30	30 %
1500 - 2000 ευρώ	9	9 %
2000 - 2500 ευρώ	11	11 %
2500 – 3000 ευρώ	6	6 %
3000 ευρώ και άνω	5	5 %
ΣΥΝΟΛΟ	100	100 %

Οι απαντήσεις που δόθηκαν στην ερώτηση αυτή δεν παρουσιάζουν κάποιο σημαντικό ή ξεχωριστό στοιχείο που αξίζει να τονιστεί. Θα μπορούσαμε να πούμε ότι τα αποτελέσματα αντιστοιχούν με αρκετά καλή πιστότητα στην διάρθρωση της ελληνικής κοινωνίας, από πλευράς εισοδήματος. Η μεγάλη πλειοψηφία, δηλαδή το 69% των ερωτηθέντων, έχουν συνολικό προσωπικό εισόδημα μέχρι 1500 ευρώ. Συνολικό προσωπικό εισόδημα από 1500 έως 3000 ευρώ έχει το 26% του δείγματος, ενώ μόνο ένα 5% αντιπροσωπεύει αυτούς που έχουν εισόδημα πάνω από 3000 ευρώ. Συμπερασματικά λοιπόν καταλήγουμε, ότι τα πιθανόν εθισμένα στο τζόγο άτομα από πλευράς μηνιαίων οικονομικών απολαβών δεν ανήκουν σε μια ξεχωριστή, μια ιδιαίτερη, κοινωνική τάξη. Η πλειοψηφία τους δεν έχει ούτε πολύ χαμηλά, ούτε πολύ υψηλά εισοδήματα

B. Ποια είναι η ηλικία σας;

	Συχνότητα	Ποσοστό
Εώς 25 ετών	4	4 %
25 - 35 ετών	10	10 %
35 - 45 ετών	19	19 %
45 - 55 ετών	22	22 %
55 - 65 ετών	28	28 %
65 και άνω	17	17 %
ΣΥΝΟΛΟ	100	100 %

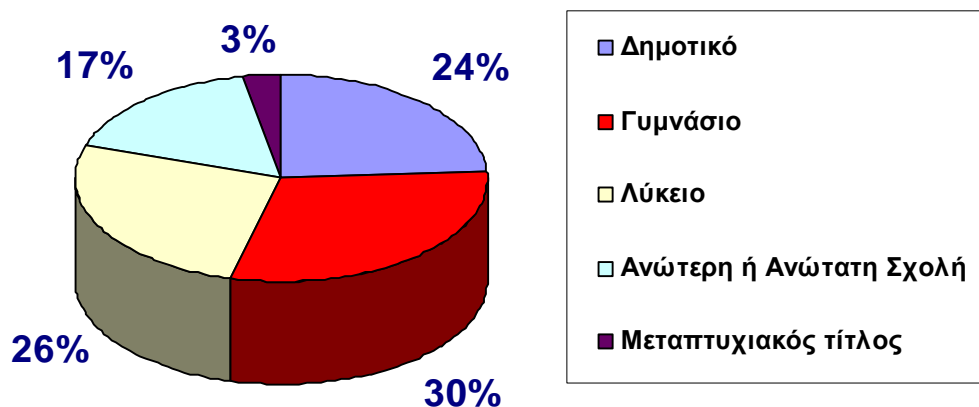
Οι απαντήσεις στην ερώτηση αυτή παρουσιάζουν πραγματικά ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Από τους ερωτηθέντες, ένα ποσοστό της τάξης του 67% είναι άνω των 45 ετών. Το ποσοστό αυτό είναι σαφέστατα αρκετά υψηλό. Ειδικότερα τα άτομα με ηλικία από 45 έως 55 ετών συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο ποσοστό από όλες τις υπόλοιπες ταξινομήσεις και αυτό ανέρχεται στο 28%. Ακολουθούν με μικρή διαφορά τα άτομα 45 – 55 ετών με 22% και το 17% συγκεντρώνουν εκείνοι που είναι άνω των 65 ετών. Από την άλλη πλευρά τα άτομα σχετικά νεαρών ηλικιών, δηλαδή όσοι είναι μέχρι 35 ετών, συγκεντρώνουν μόνο ένα 14% ποσοστό ιδιαίτερα μικρό. Η αμέσως επόμενη κατηγορία, όσοι είναι από 35 έως 45 ετών, αντιστοιχούν σε ποσοστό της τάξης του 19%.

Διαπιστώνουμε λοιπόν ότι, το ποσοστό των ανθρώπων που πιθανώς είναι εθισμένοι στο τζόγο, αυξάνεται όσο προχωράμε σε μεγαλύτερες ηλικίες. Το γεγονός αυτό μπορεί να έχει ποικίλες εξηγήσεις όπως : Μεγαλύτερη οικονομική δυνατότητα των πιο ώριμων ηλικιακά ανθρώπων, πιθανή έλλειψη άλλων ενδιαφερόντων,

μειωμένες επιλογές διασκέδασης σε σχέση με τους νέους καθώς και παράγοντες που πρέπει να αναζητηθούν στην διαφοροποίηση της ψυχολογίας από ηλικία σε ηλικία.

Γ. Ποιο είναι το επίπεδο μόρφωσης σας;

	Συχνότητα	Ποσοστό
Δημοτικό	24	24 %
Γυμνάσιο	30	30 %
Λύκειο	26	26 %
Ανώτερη ή Ανώτατη Σχολή	17	17 %
Μεταπτυχιακός τίτλος	3	3 %
ΣΥΝΟΛΟ	100	100 %

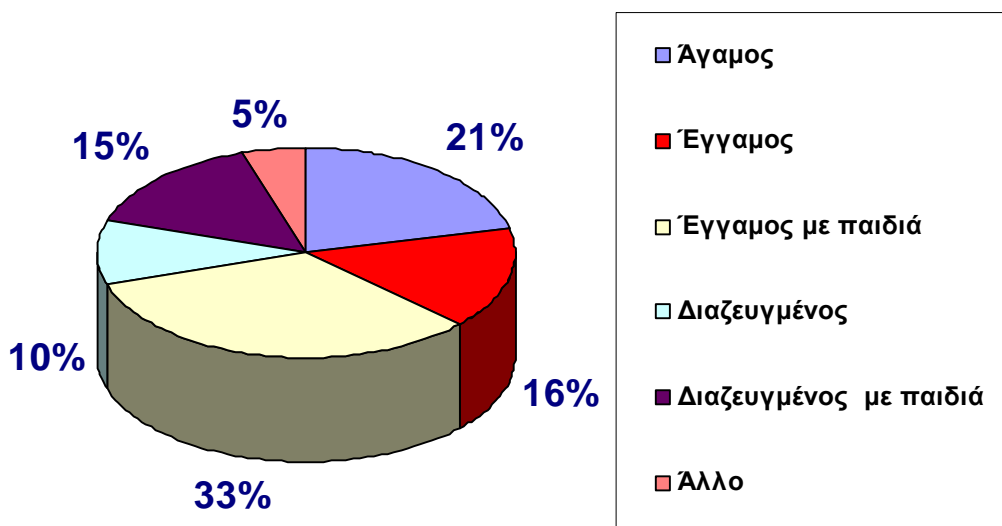

Βλέποντας τις απαντήσεις στην ερώτηση αναφορικά με το μορφωτικό επίπεδο των ατόμων που πιθανώς είναι εθισμένα στο τζόγο εξάγονται χρήσιμα συμπεράσματα. Τα άτομα που έχουν φθάσει μέχρι και την δευτεροβάθμια εκπαίδευση αποτελούν το 80% του δείγματος που εξετάστηκε. Αναλυτικότερα, τα άτομα με μόρφωση μέχρι και Δημοτικό αποτελούν το 24%, τα άτομα με μόρφωση μέχρι και το Γυμνάσιο το 30% και τα άτομα που έχουν φθάσει ή και αποφοιτήσει από το Λύκειο το 26%. Αρκετά μικρότερο ποσοστό, 17%, βρίσκουμε στα άτομα που έχουν εισέλθει ή και αποφοιτήσει από Ανώτερες ή Ανώτατες σχολές χωρίς περαιτέρω σπουδές. Τα δε άτομα που έχουν κάνει και μεταπτυχιακές σπουδές ανέρχονται στο πολύ μικρό

ποσοστό της τάξης του 3% του δείγματος. Από αυτά τα στοιχεία μπορούμε να βγάλουμε το συμπέρασμα, ότι τα άτομα με χαμηλότερη μόρφωση έχουν μια αυξημένη πιθανότητα να γίνουν παθολογικοί τζογαδόροι, σε σχέση με τα άτομα που έχουν υψηλό επίπεδο μόρφωσης.

Δ. Ποια είναι η οικογενειακή σας κατάσταση;

	Συχνότητα	Ποσοστό
Άγαμος	21	21 %
Έγγαμος	16	16 %
Έγγαμος με παιδιά	33	33 %
Διαζευγμένος	10	10 %
Διαζευγμένος με παιδιά	15	15 %
Άλλο	5	5 %
ΣΥΝΟΛΟ	100	100 %

Από τις απαντήσεις που δόθηκαν στην ερώτηση αυτή δεν προκύπτει κάποια σημαντική τάση. Έτσι απλώς παραθέτουμε τα δεδομένα : Το 21% του δείγματός μας είναι άγαμοι. Το 16% έγγαμοι χωρίς παιδιά και το 33% έγγαμοι με παιδιά. Το 10% είναι διαζευγμένοι χωρίς παιδιά, ενώ διαζευγμένοι με παιδιά είναι το 15%. Τέλος ένα ποσοστό 5% ανήκει στην κατηγορία «άλλο».

9. ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΨΥΧΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

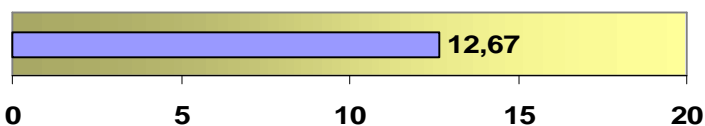
10. ΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΕΞΑΡΤΗΣΗΣ
ΑΝΑ ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ

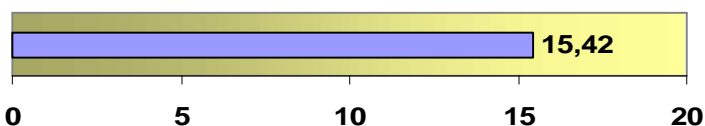
Είναι λογικό να υποθέσουμε ότι ένα άτομο που παραδείγματος χάρη απάντησε **ΝΑΙ** στις 16 από τις 20 ερωτήσεις, πέρα του ότι συγκεντρώνει μεγαλύτερες πιθανότητες να είναι εθισμένος στο τζόγο από κάποιον άλλο που απάντησε σε 9 ερωτήσεις **ΝΑΙ**, πιθανότατα θα είναι και μεγαλύτερος ο βαθμός του εξάρτησης από τα τυχερά παιχνίδια, στοιχείο πολύ σημαντικό για την έρευνα μας. Με βάση λοιπόν αυτό το σκεπτικό, θα βρούμε πόσα **ΝΑΙ** κατά μέσο όρο απάντησε κάθε ομάδα ατόμων από τις τέσσερις δημογραφικές κατηγορίες που έχουμε ορίσει, δηλαδή με βάση το εισόδημα τους, την ηλικία τους, το επίπεδο μόρφωσής τους και την οικογενειακή τους κατάσταση.

► Με βάση το **συνολικό μηνιαίο προσωπικό τους εισόδημα** βγάλαμε τα εξής αποτελέσματα :

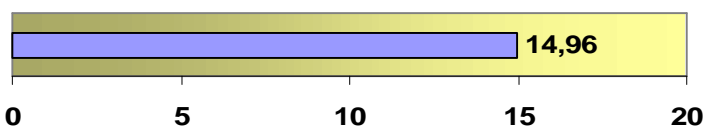
- Εως 500 ευρώ : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 12,67.

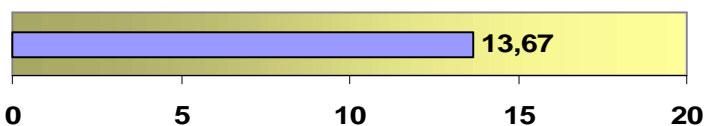
- Από 500 – 700 ευρώ : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 15,42.

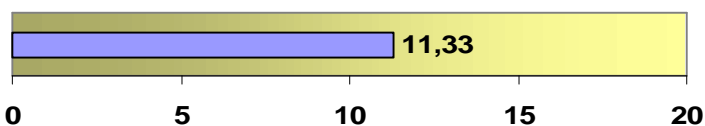
- Από 700 – 1000 ευρώ : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 14,96.

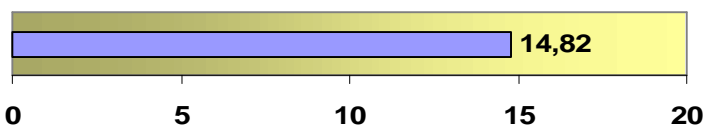
- Από 1000 – 1500 ευρώ : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 13,67.

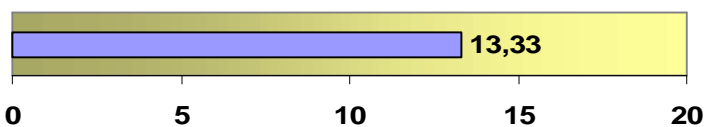
- Από 1500 – 2000 ευρώ : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 11,33.

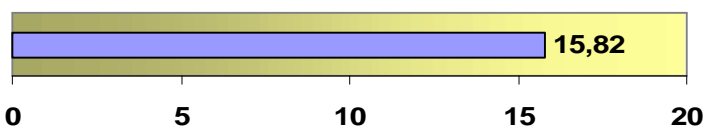
- Από 2000 – 2500 ευρώ : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 14,82.

- Από 2500 – 3000 ευρώ : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 13,33.

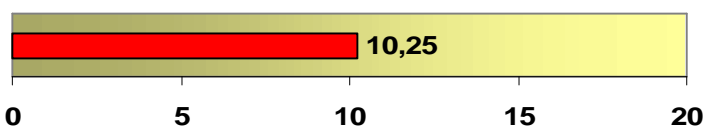
- Από 3000 ευρώ και άνω : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 15,8.

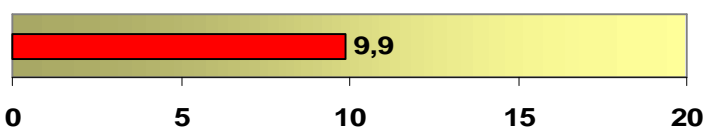
Ο μεγαλύτερος μέσος όρος παρουσιάστηκε στα άτομα με το υψηλότερο εισόδημα με 15,8, χωρίς όμως να διακρίνουμε κάποιες αξιόλογες αποκλίσεις από τις άλλες ομάδες ατόμων. Ο μικρότερος μέσος όρος είναι στα άτομα με χαμηλές οικονομικές δυνατότητες δηλαδή αυτά που έχουν εισόδημα έως 500 ευρώ και είναι 12,67.

- ▶ Με βάση την **ηλικία τους** βγάλαμε τα ακόλουθα αποτελέσματα :

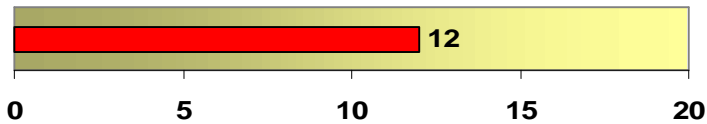
- Εως 25 ετών : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 10,25.

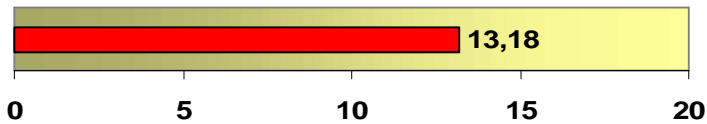
- Από 25 – 35 ετών : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 9,9.

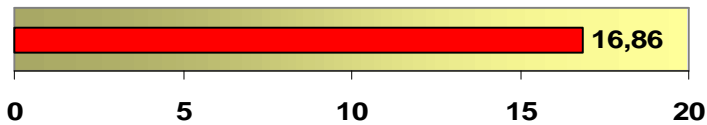
- Από 35 – 45 ετών : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 12.

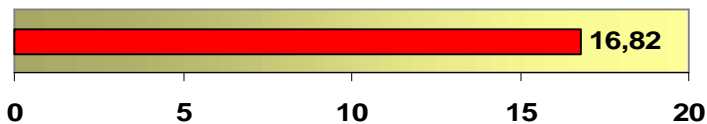
- Από 45 – 55 ετών : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 13,18.

- Από 55 – 65 ετών : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 16,86.

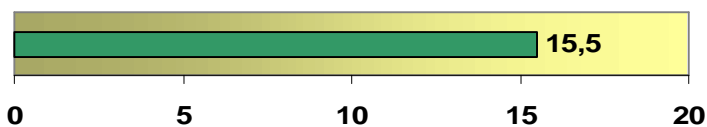
- Από 65 και άνω : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 16,82.

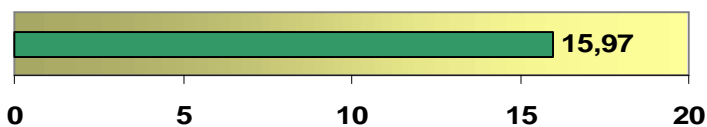
Το μεγαλύτερο μέσο όρο το συναντάμε στα άτομα ηλικίας από 55 – 65 ετών με 16,86. Πρέπει όμως να τονίσουμε ότι πάρα πολύ κοντά βρίσκονται και τα άτομα με ηλικία άνω των 65 με μέσο όρο 16,82. Από την άλλη πλευρά το χαμηλότερο μέσο όρο έχουν τα άτομα ηλικίας από 25 – 35 ετών και πολύ κοντά τους βρίσκονται και όσοι είναι μέχρι 25 ετών.

- ▶ Με βάση το **επίπεδο μόρφωσής τους** καταλήγουμε στα εξής :

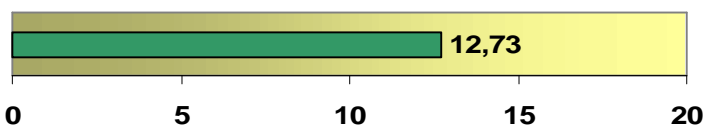
- Δημοτικό : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 15,5.

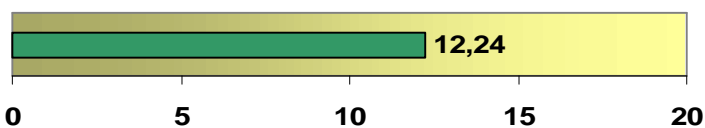
- Γυμνάσιο : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 15,97.

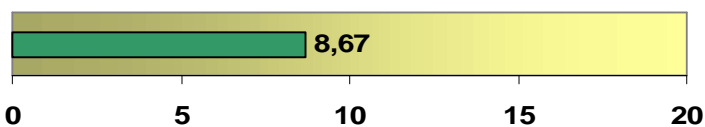
- Λύκειο : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 12,73.

- Ανώτερη ή Ανώτατη Σχολή : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 12,24.

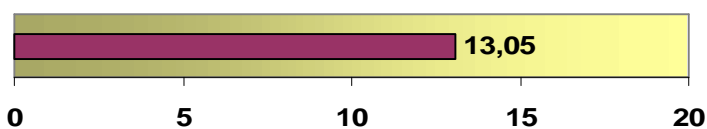
- Μεταπτυχιακός τίτλος : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 8,67.

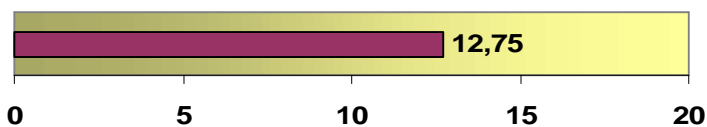
Τα άτομα που έχουν επίπεδο μόρφωσης Γυμνασίου συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο μέσο όρο με 15,97. Πολύ κοντά τους είναι και όσοι έχουν μόρφωση επιπέδου Δημοτικού με 15,5. Από την άλλη πλευρά το μικρότερο μέσο όρο τον συναντάμε στα άτομα που έχουν κάνει μεταπτυχιακές σπουδές. Ο μέσος όρος τους είναι 8,67.

- ▶ Με βάση την **οικογενειακή τους κατάσταση** παρατηρούμε τα εξής :

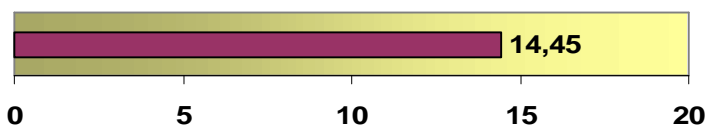
- Άγαμος : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 13,05.

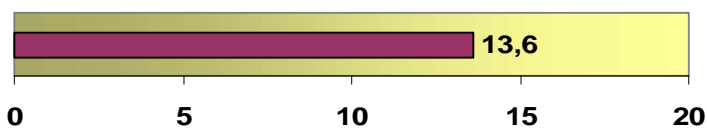
- Έγγαμος : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 12,75.

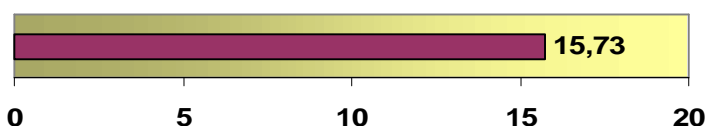
- Έγγαμος με παιδιά : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 14,45.

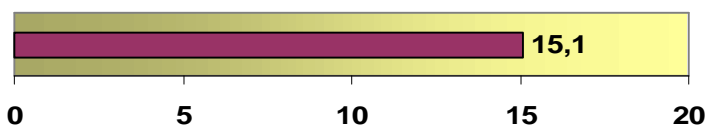
- Διαζευγμένος : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 13,6.

- Διαζευγμένος με παιδιά : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 15,73.

- Άλλο : Ο μέσος όρος απαντήσεων **ΝΑΙ** είναι 15,1.

Το μεγαλύτερο μέσο όρο τον συναντάμε στα άτομα που είναι διαζευγμένα και έχουν παιδιά με 15,73. Ο μικρότερος μέσος όρος είναι 12,75 και ανήκει στους έγγαμους χωρίς παιδιά.

Επιγραμματικά λοιπόν, παραθέτουμε τις ομάδες ατόμων, σε καθεμιά από τις τέσσερις δημογραφικές κατηγορίες, που συγκεντρώνουν τον υψηλότερο μέσο όρο απαντήσεων **ΝΑΙ**. Άτομα ηλικίας από 55 – 65 ετών – μορφωτικό επίπεδο Γυμνασίου – διαζευγμένοι με παιδιά – με εισόδημα άνω των 3000 ευρώ.

**11. ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ.**

11.1. ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ

Σε αυτή την ενότητα θα αναφερθούν ορισμένοι περιορισμοί που υπήρξαν στην διεκπεραίωση της παρούσας μελέτης. Οι πιο σημαντικοί από αυτούς είναι οι ακόλουθοι :

- Η έρευνά μας αφορούσε τα άτομα που πιθανόν έχουν πρόβλημα εξάρτησης από τα τυχερά παιχνίδια. Ενώ λοιπόν ,ερωτήθηκαν συνολικά 512 άτομα, τα 100 από αυτά εμφανίστηκαν ως πιθανώς εξαρτημένοι τζογαδόροι με βάση το κριτήριο των είκοσι (20) ψυχογραφικών ερωτήσεων που έχουμε θέσει. Συνεπώς, το πληθυσμιακό δείγμα προς εξέταση, ήταν τα 100 αυτά άτομα.

Είναι γνωστό, ότι έρευνες που στηρίζονται σε συμπλήρωση και ανάλυση ερωτηματολογίων, εξάγουν καλύτερα συμπεράσματα, όταν το δείγμα του προς εξέταση πληθυσμού, είναι αρκετά μεγάλο, διότι επιτυγχάνεται σε ικανοποιητικό βαθμό η αντικειμενικότητα των απαντήσεων. Με βάση αυτό το σκεπτικό θα ήταν χρήσιμο το πληθυσμιακό δείγμα της εν λόγω έρευνας να αποτελούνταν από περισσότερα άτομα. Δυστυχώς όμως, οι δυσκολίες για την πραγματοποίηση αυτής της σκέψης υπήρξαν πραγματικά αποτρεπτικές, με κυριότερο εκφραστή το πολύ μεγάλο χρονικό ορίζοντα που απαιτούνταν. Όπως είδαμε και πιο πάνω ,από όσους ερωτήθηκαν, μόνο ένα ποσοστό της τάξης του 19,5% κατά μέσο όρο, αξιολογήθηκε ως target group. Ουσιαστικά δηλαδή, για κάθε 5 άτομα που ρωτούσαμε, ο ένας από αυτούς εκπλήρωνε τις προϋποθέσεις μας.

- Άλλο ένα στοιχείο που αξίζει να τονίσουμε, είναι τα κριτήρια επιλογής των ατόμων. Τα άτομα που επιλέχθηκαν, βρίσκονταν σε χώρους διεξαγωγής νόμιμου τζόγου και ειδικότερα, σε πρακτορεία του ΟΠΑΠ, καζίνο καθώς και στον ιππόδρομο. Όμως, όπως ήδη έχει αναφερθεί, υπάρχει και ο παράνομος τζόγος και ο τζόγος μέσω διαδικτύου. Έτσι, αν θέλαμε να ισχυριστούμε, ότι τα

συμπεράσματα που προέκυψαν ισχύουν, ενδεχομένως για όλους τους πιθανώς εξαρτημένους τζογαδόρους, θα έπρεπε να συμπεριλάβουμε στο δείγμα μας και άτομα που παίζουν παράνομο τζόγο αλλά και αυτούς που τζογάρουν μέσω του internet. Αυτό στην πράξη κρίνεται αδύνατο, μιας και είναι μεγάλη η δυσκολία να εντοπιστούν τα άτομα αυτά. Ελάχιστοι από αυτούς θα ομολογούσαν, ότι ασχολούνται και με άλλες μορφές τζόγου πέρα από αυτές που δέχεται και επιτρέπει το κράτος.

- Τέλος αναφέρουμε, ότι τα δεδομένα που συλλέξαμε, δεν μπορούμε να γνωρίζουμε κατά πόσο είναι ακριβή και εμπειριστατωμένα, μιας και η επαλήθευση ή ο έλεγχος των απαντήσεων που δίνονταν δεν ήταν δυνατόν να επιτευχθεί. Αυτό θα προϋπόθετε πιθανότατα την καταγραφή περαιτέρω προσωπικών στοιχείων και δεδομένων καθώς και άλλων λεπτομερειών, σε τέτοιο βαθμό που τα άτομα τα οποία θα ερωτούνταν, θα είχαν τελείως αρνητική στάση, μιας και το όλο ζήτημα περιλαμβάνει ως ένα σημείο και θέματα ηθικής τάξης.

11.2. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Σε αυτή την ενότητα θα παραθέσουμε ορισμένες προτάσεις που κρίνουμε ότι θα ήταν σκόπιμο να διερευνηθούν αναλυτικά. Πιο συγκεκριμένα :

1) Μελέτη της συμπεριφοράς των τζογαδόρων με βάση τα διάφορα παιχνίδια που επιλέγουν να παίζουν. Είναι πολύ ενδιαφέρον να βρεθούν κάποια συμπεράσματα για το πώς λειτουργούν οι παίκτες ανάλογα με τη μορφή τζόγου που επιλέγουν. Είναι σίγουρο ότι διαφορετική ψυχολογία, νοοτροπία και προσδοκίες έχει, παραδείγματος χάρη, ένας παίκτης του καζίνο και διαφορετική ένας παίκτης του ΠΡΟΠΟ.

2) Τυχερά παιχνίδια στο διαδίκτυο. Είναι η «καινούργια μόδα» στο χώρο του τζόγου. Ήδη στο εξωτερικό είναι ευρέως διαδεδομένος ο τζόγος μέσω internet και σιγά σιγά εξαπλώνεται και στην Ελλάδα. Θα ήταν σημαντικό να βρεθούν λεπτομερή στοιχεία για το πώς λειτουργούν οι επιχειρήσεις που διεξάγουν ηλεκτρονικό τζόγο, καθώς επίσης να ερευνηθούν και οι λόγοι για τους οποίους ορισμένοι ποντάρουν τα χρήματά τους μέσω του διαδικτύου.

3) Σημαντικό θα ήταν να γίνει μια έρευνα αναφορικά με το πώς λειτουργεί το μάρκετινγκ στα Ελληνικά καζίνο. Τα καζίνο είναι τεράστιες επιχειρήσεις με πολλές και διάφορες υποδομές όπως ξενοδοχεία, εστιατόρια, κέντρα διασκέδασης και ψυχαγωγίας και άλλα. Είναι σημαντικό να αναφέρουμε ότι στο εξωτερικό και ιδιαίτερα στις ΗΠΑ ,υπάρχουν ειδικά τμήματα σε πολύ γνωστά Πανεπιστήμια, που ασχολούνται ειδικά με το μάρκετινγκ των καζίνο.